

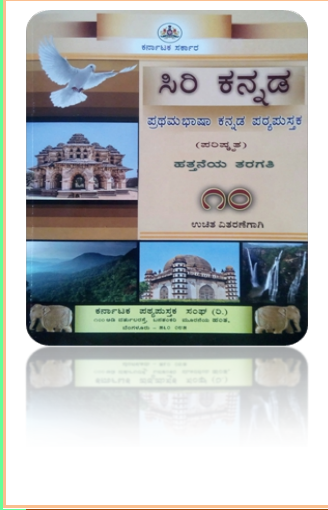

ಪದ್ಯಾರ್ಥ ಸಾರಾಂಶ ಕೈಪಿಡಿ

(ಐರಿಷ್ಯಾ-೨೦೧೭-೧೮)

ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆ-ಸಿರಿಕನ್ನಡ

ಹತ್ತನೆಯ ತರಗತಿ

ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜನೆ

ಬಸವರಾಜ.ಟಿ.ಎಂ

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಶಿಕ್ಷಕರು

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ರೂಪನಗುಡಿ

ಬಳ್ಳಾರಿ ಪೂರ್ವವಲಯ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ

ಮೊದಲ ಮಾತು

ಆತ್ಮೀಯ ಗುರು ವೃಂದವೆ ಪಾಠ ಬೋಧನೆಗೂ ಮುನ್ನ ಪಾಠ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ರೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಮ್ಮ ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿದೆ. ಪದ್ಯಗಳು ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಕೆಲವೊಂದು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮೊದಲೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪದ್ಯಬೋಧನೆ ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷಣ. ನನಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲವು ಆಕಾರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು ತಿಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ತಪ್ಪುಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿ ಉತ್ತಮ ಸಂಪನ್ಮೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಗೋಣ. ಹತ್ತನೆಯ ತರಗತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಬೋಧನೆಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಆಕಾರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

ಹತ್ತನೆಯ ತರಗತಿ ಸಿರಿ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ
ಹತ್ತನೆಯ ತರಗತಿ ರಚನಾ -3 ತರಬೇತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ
ಕನ್ನಡ ಎಂ.ಎ ಅಧ್ಯಯನ ಪುಸ್ತಕಗಳು-ಕ.ರಾ.ಮು.ವಿ.ವಿ.ಮೈಸೂರು
ಸಿರಿ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಬಳಗ(ಹೈಕ್),ಟೆಲಿಗ್ರಾಮ್,ವಾಟ್ಸಪ್,ಎಸ್.ಟಿ.ಎಫ್ ಹಂಚಿಕೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು
ಸಾಹಸ ಭೀಮ ವಿಜಯಂ(ಗದ್ಯಾನುವಾದ)-ಆರ್.ವಿ.ಕುಲಕರ್ಣಿ

ಪರಿವಿಡಿ

ಪದ್ಯಭಾಗ

ಕ್ರ.ಸಂ	ಪದ್ಯ ಪಾಠದ ಹೆಸರು	ಕೃತಿಕಾರರ ಹೆಸರು	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
1	ಸಂಕಲ್ಪಗೀತೆ	ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ	4-7
2	ಹಕ್ಕಿಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ	ದ. ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ	8-13
3	ಹಲಗಲ ಬೇಡರು	ಜನಪದ ಲಾವಣಿ (ಸಂಗ್ರಹ)	14-18
4	ಕೌರವೇಂದ್ರನ ಕೊಂದೆ ನೀನು	ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸ	19-26
5	ಹಸುರು	ಕುವೆಂಪು	27-29
6	ಛಲಮನೆ ಮೆರೆವೆಂ	ರನ್ನ	30-34
7	ವೀರಲವ	ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ	35-40
8	ಕೆಮ್ಮನೆ ಮೀಸೆವೊತ್ತನೇ (ಸಾರಾಂಶ-ಶ್ರೀ ರವೀಶ್ ಕುಮಾರ್ .ಬಿ)	ಪಂಪ	41-47

ಪದ್ಯಪಾಠ - 01
ಸಂಕಲ್ಪ ಗೀತೆ

- ಡಾ. ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ

“ಹಿಂದೆ ಗುರುವಿದ್ದ, ಮುಂದೆ ಗುರಿಯಿತ್ತು, ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಧೀರರ ದಂಡು” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯ ಹಿಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನ ಯುವಕರಿಗಿದ್ದ ನೆಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹೋಗಬೇಕಾದ ದಾರಿ ತಲುಪಬೇಕಾದ ಗುರಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೆ ಅರ್ಧ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದಂತೆ. ‘ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನನ್ನ ಆಜನ್ಮಸಿದ್ಧ ಹಕ್ಕು’ ಎಂದ ತಿಲಕರು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳಿಸುವುದೇ ಜೀವನದ ಏಕೈಕ ಸಂಕಲ್ಪ ಎಂದುಕೊಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಗಾಂಧೀಜಿ ಸಾಧಕರೆನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇತಿಹಾಸ ದಾಖಲಿಸುವುದು, ನೆನಪಿಸುವುದು ಇಂತಹ ಸಾಧಕರನ್ನು. ಸಾಧಕನು ತಾನು ಕಂಡ ಕನಸನ್ನು ಅದೆಷ್ಟೇ ತೊಡಕುಗಳು ಬಂದರೂ ಅಡ್ಡಿಆತಂಕಗಳು ಎದುರಾದರೂ ನನಸಾಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಕಲ್ಪದತ್ತ ದೃಢನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ಕಾರ್ಯಶೀಲರಾದರೆ “ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.” ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಏನೇನನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರು ‘ಸಂಕಲ್ಪ ಗೀತೆ’ ಎಂಬ ಭಾವಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಸರಳವಾಗಿ, ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕವಿ ಪರಿಚಯ

ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಗಿರುವ ಗುಗ್ಗರಿ ಶಾಂತವೀರಪ್ಪ ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ನವರು ಕ್ರಿ.ಶ.1926 ರಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿಕಾರಿಪುರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರು ಸಾಮಗಾನ, ಚೆಲುವು-ಒಲವು, ದೇವಶಿಲ್ಪ, ದೀಪದಹೆಜ್ಜೆ, ಅನಾವರಣ. ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮ, ಮಾಸ್ಕೊದಲ್ಲ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ದಿನಗಳು, ಸೌಂದರ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯಾರ್ಥಚಿಂತನ ಕೃತಿಗೆ ಕೇಂದ್ರಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿರುವ ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರು ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ನಾಡೋಜ ಪುರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಭಾಜನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಅಭಿಧಾನ ಮತ್ತು ಪಂಪಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಧನಾತ್ಮಕ ಭಾವನೆಯನ್ನು, ದೃಢಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸವಾಲುಗಳು ಎದುರಾದಾಗಲೂ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಸಂಕಲ್ಪ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾದಾಗ ಯಶಸ್ಸು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಭೇದಭಾವಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಐಕ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲರಾದಾಗ ಬಲ ವರ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಭಯ ಮತ್ತು ಅನುಮಾನ ಆವರಿಸಿರುವ ಸಮಾಜವನ್ನು ದೃಢನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯದ ನೆಲೆಯಾಗಿಸುವ ಹಣತೆ ಹಚ್ಚಿದಾಗ ಕತ್ತಲೆ ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ವಿರಚಿತ ‘ಎದೆತುಂಜಿಹಾಡಿದೆನು’ ಕವನ ಸಂಕಲನದಿಂದ ‘ಸಂಕಲ್ಪಗೀತೆ’ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸುತ್ತಲು ಕವಿಯುವ ಕತ್ತಲೆಯೊಳಗೆ
ಪ್ರೀತಿಯ ಹಣತೆಯ ಹಚ್ಚೋಣ
ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಹೊಯ್ದಾಡುವ ಹಡಗನು
ಎಚ್ಚರದಲಿ ಮುನ್ನಡೆಸೋಣ

ಹಣತೆ-ದೀಪ, ಹಡಗು-ನಾವೆ

ಭಾವಾರ್ಥ ಸಹಿತ ಸಾರಾಂಶ

ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು ಅವುಗಳೆಂದರೆ

1) ಬೆಳಕಿನ ತತ್ವ 2) ಪ್ರೀತಿಯ ತತ್ವ .

“ ಸುತ್ತಲು ಕವಿಯುವ ಕತ್ತಲೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರೀತಿಯ ಹಣತೆಯ ಹಚ್ಚೋಣ ” ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯತೆ, ಮತ, ಭಾಷೆ, ಬಣ್ಣ, ಅಜ್ಞಾನ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯು ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ಕವಿದಿರುತ್ತದೆ, ಆದುದರಿಂದ ಆ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಓಡಿಸಲು ಬೆಳಕಿನ (ಅರಿವಿನ) ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಬೆಳಕನ್ನು ಬೀರಲು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹಣತೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಮೊದಲನೆಯ ಬೆಳಕಿನ ತತ್ವವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬಹುದು.. ಅಂತಹ ಹಣತೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ “ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಹೊಯ್ದಾಡುವಂತಹ ಹಡಗನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ನಡೆಸಿ, ದಡವನ್ನು ಸೇರಿಸೋಣ.” ಅಂದರೆ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನದ ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಹೊಯ್ದಾಡುತ್ತಾ ಎತ್ತೆತ್ತಲೂ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ಬಾಳನೊಕೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಗುರಿಯತ್ತ ನಡೆಸೋಣ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರೀತಿ ತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಬಹುದು.

ಕಲುಷಿತವಾದೀ ನದೀ ಜಲಗಳಿಗೆ
ಮುಂಗಾರಿನ ಮಳೆಯಾಗೋಣ
ಬರಡಾಗಿರವೀ ಕಾಡು ಮೇಡುಗಳ
ವಸಂತವಾಗುತ್ತ ಮುಟ್ಟೋಣ

ಕಲುಷಿತ-ಮಲಿನ, ಬರಡು - ಪೊಳ್ಳು, ಹಾಳು ಬಿದ್ದಿರುವ

ಭಾವಾರ್ಥ ಸಹಿತ ಸಾರಾಂಶ

ಆಧುನಿಕ ಮಾನವನ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಕಲುಷಿತವಾದ ನದಿಗಳ ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಮಾಡಲು ಭೋರ್ಗರೆಯುವ ಮುಂಗಾರಿನ ಮಳೆಯೇ ಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಕಲುಷಿತ ನೀರು, ಕೊಚ್ಚಿಗಳನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ತೆಗೆದು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಕಲ್ಮಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನುಷ್ಯರ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯ ಮೂಲಕ ಹಸನಗೊಳಿಸೋಣ. ' ಬರಡಾಗಿರವಿ ಕಾಡು ಮೇಡುಗಳ ವಸಂತವಾಗುತ್ತ ಮುಟ್ಟೋಣ ಅಂದರೆ ಆಧುನೀಕರಣ ,ಜಾಗತೀಕರಣ,ಕೈಗಾರೀಕರಣ, ಡಾಂಬರೀಕರಣ,ಯಾಂತ್ರೀಕರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಕಾಡುಗಳು ನಾಶವಾಗಿ ಪರಿಸರ ಬರಡಾದ ಮರುಭೂಮಿಯಂತಾಗಿದೆ.ಅಲ್ಲಿ ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತ, ಬೆಳೆಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡೋಣ ಎನ್ನಬಹುದು. ಅಂದರೆ ನಾಗರೀಕತೆಯ ಬರಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಕುಸಿಯುತ್ತಿವೆ,ಅಂತಹ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳೆಂಬ ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು ,ಪ್ರೀತಿಯ ನೀರನ್ನು ಎರೆಯುತ್ತ ಬದುಕನ್ನು ವಸಂತವಾಗಿಸೋಣ ಎಂದು ಬದುಕು ಹಸನುಗೊಳಿಸುವ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಕವಿ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿದ್ದುದನ್ನು ಮೇಲೆಜ್ಜಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ

ಹೊಸ ಭರವಸೆಗಳ ಕಟ್ಟೋಣ

ಮನುಜರ ನಡುವಣ ಅಡ್ಡಗೋಡೆಗಳ

ಕೆಡವುತ್ತ ಸೇತುವೆಯಾಗೋಣ.

ಭಾವಾರ್ಥ ಸಹಿತ ಸಾರಾಂಶ

ಬಡತನ, ಅಜ್ಞಾನ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆ, ಧರ್ಮ, ಭಾಷೆ, ಜಾತಿಗಳಿಂದ ಶೋಷಣೆಗೊಳಗಾದ ಜನರನ್ನು ಎಲ್ಲರಂತೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಬದುಕಲು ಆಸರೆ ನೀಡಿ ಮೇಲೆ ತರಬೇಕು. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಹೊಸ ಭರವಸೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವೆ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಭಾಷೆ, ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಅಡ್ಡಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಕೆಡವಿಹಾಕಬೇಕು. ವಿಶ್ವದ ಜನರೆಲ್ಲರನ್ನು ಒಂದಾಗಿಸುವ ಪ್ರೀತಿಯ, ಸ್ನೇಹದ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸೋಣವೆಂದು ಕವಿ ಕವಿ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರು ಸಮಾನತೆಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ

ಮತಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪಥಗಳು ಎನ್ನುವ
ಹೊಸ ಎಚ್ಚರದೊಳು ಬದುಕೋಣ
ಭಯ ಸಂಶಯದೊಳು ಕಂದಿದ ಕಣ್ಣೊಳು
ನಾಳಿನ ಕನಸನು ಬಿತ್ತೋಣ.

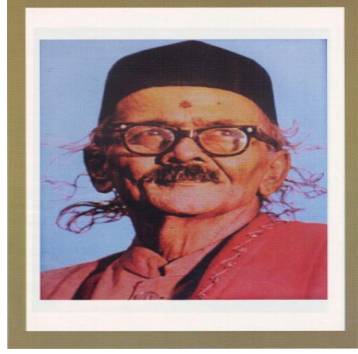
ಪಥ-ದಾರಿ, ವಸಂತ - ಸಮೃದ್ಧಿ; ಕಂದಿದ-ಮಸುಕಾದ

ಭಾವಾರ್ಥ ಸಹಿತ ಸಾರಾಂಶ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಮತಪಂಥಗಳಿದ್ದು ಬೇರೆಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಇವೆ.ಆದರೂ ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಕಾಣುವ ದೇಶ ಭಾರತ .ಇಂತಹ ಮತಪಂಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ಉತ್ತಮ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೆಳಕಾಗಬಲ್ಲ, ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲ, ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಸಮಾನತೆ, ಭಯೋತ್ಪಾದಕತೆ, ಶೋಷಣೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಭಯ-ಭೀತಿಗೊಂಡು, ನಾಳಿನ ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯಗೊಂಡು ನಿರಾಸೆ ಹೊಂದಿದ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಬದುಕಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಕನಸನ್ನು ಅವರಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿ, ಧೈರ್ಯ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವ ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆ ಬದುಕಿನ ಭರವಸೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪದ್ಯಪಾಠ-೦೨
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ !

-ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ

ಕವಿ ಪರಿಚಯ

ಅಂಜಿಕಾತನಯದತ್ತ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ರಾಮಚಂದ್ರ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಕ್ರಿ.ಶ 1896ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ನವೋದಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರು ಗರಿ, ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರಿ, ಉಯ್ಯಾಲೆ, ಸಖೀಗೀತ, ನಾದಅಲೆ, ಮೇಘದೂತ, ಗಂಗಾವತರಣ, ಸೂರ್ಯಪಾನ, ನಗೆಯ ಹೊಗೆ, ಸಾಹಿತ್ಯದವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಅರಳು-ಮರಳು ಕವನ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ನಾಕುತಂತಿ ಕವನ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಪೀಠಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿದೆ.

ಕಾಲ ನಿಂತ ನೀರಲ್ಲ ಅದು ಸದಾ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನದಿ ಇದ್ದಂತೆ. ಚಲನಶೀಲತೆ ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಗುಣ. ನಿಸರ್ಗದ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಂತೆ ಕಾಲ ಉರುಳುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತಡೆ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ಎಂತಹ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದರೂ ನಿಸರ್ಗದತ್ತವಾದ ಕಾಲಚಕ್ರದ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ತಲೆಬಾಗಲೇಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಯಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಟನೆಯೂ ಕಾಲ ಉರುಳಿದಂತೆ ಇತಿಹಾಸವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರು ಕಾಲದ ಗತಿಯನ್ನು ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಕ್ಕಿಯ ಹಾರುವಿಕೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಹಜಕ್ರಿಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಯುಗಗಳೇ ಉರುಳಿ ಹೊಸತನಕ್ಕೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಕೇತವೂ ಆಗಿದೆ.

ಬ್ರಿಟೀಷರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿಯಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಿಂತನದ ಕಲ್ಪನಾ ಪಕ್ಷಿಯ ಹಾರಾಟವು ಇನ್ನೊಂದು ಲಕ್ಷಣ. ಇದಲ್ಲದೆ ಮಂಗಳ ಲೋಕದ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಮಾನವನು ಏರುವ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಸಾರಿದ ಕವನ ಇದಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಕಾಲ ಪಕ್ಷಿಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಮಾನವ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಾಗುವ ವೈಚಿತ್ರ್ಯದ ವಿಸ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದ್ಗಾರವಿದು.

ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ ವಿರಚಿತ 'ಗರಿ' ಕವನಸಂಕಲನದಿಂದ ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ! ಕವಿತೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲದ ವೇಗ, ಚಲನಶೀಲತೆ, ವಿಸ್ತಾರ , ಕಾಲದ ಗುರುತು, ವಿಶಾಲತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ, ಪರಿವರ್ತನಾ ನಿಯಮ, ಹಾರೈಕೆ , ಶುಕ್ರ, ಚಂದ್ರ, ಮಂಗಳ ಲೋಕ ಸಂಚಾರ ,ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ರಹಸ್ಯಭೇಧನ ಕಾಲದ ಒಂದು ಭೌತಿಕ ಲಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಭಾವಗೀತೆಯೊಂದನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲಿನ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

1

ಇರುಳುರಳಿದು ದಿನ ದಿನ ಬೆಳಗೆ
ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕೆಳಗೆ
ಗಾವುದ ಗಾವುದ ಗಾವುದ ಮುಂದೆ
ಎವೆತೆರೆದಿಕ್ಕುವ ಹೊತ್ತಿನ ಒಳಗೆ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ !

ಇರುಳು-ರಾತ್ರಿ ; ಅಳಿದು-ಕಳೆದು ಗಾವುದ-ದೂರವನ್ನು ಅಳಿಯುವ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣ, ನಾಲ್ಕು ಹರಿದಾರಿ, 12
ಮೈಲುಗಳ ಅಂತರ ; ಎವೆ-ಕಣ್ಣರೆಪೆ

ಸಾರಾಂಶ

ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಕಾಲವನ್ನು ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲದ
ವೇಗ-ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಲ, ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದು ದಿನ ಬೆಳಕಾಗಿ ಪುನಃ ರಾತ್ರಿ - ಬೆಳಗು ಹೀಗೆ
ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾಗಿ ಚಲನಾ ಗುಣ ಹೊಂದಿದೆ. ಅದು ಮೇಲೆ, ಕೆಳಗೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಎತ್ತೆತ್ತಲೂ ತನ್ನ
ಕಬಂಧ ಬಾಹುವನ್ನು ಹರಡಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆ. ಕಾಲ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ರೆಪೆ ಮುಚ್ಚುವುದರೊಳಗೆ
ಗಾವುದ ಗಾವುದ ಗಾವುದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (12 ಮೈಲು) ವೇಗವಾಗಿ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಹಕ್ಕಿ
ಹಾರುವುದನ್ನು (ಕಾಲ ಕಳೆದು) ಹೋಗುವುದನ್ನು ನೀವು ನೋಡಿದಿರಾ! ಎಂದು ಕಾಲದ ಚಲನಾಶೀಲ,
ವಿಸ್ತಾರ , ವೇಗ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

2

ಕರಿನರೆ ಬಣ್ಣದ ಪುಚ್ಚಗಳುಂಟು
ಅಳಿಹೊಳೆ ಬಣ್ಣದ ಗರಿ ಗರಿಯುಂಟು
ಕೆನ್ನನ ಹೊನ್ನನ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣಗಳ
ರೆಕ್ಕೆಗಳೆರಡು ಪಕ್ಕದಲ್ಲುಂಟು
ಹಕ್ಕಿಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ !

ನರೆ-ಅಳಿಬಣ್ಣ ; ಕೆನ್ನ-ಕೆಂಪು ; ಹೊನ್ನ-ಹಳದಿ;

ಸಾರಾಂಶ

ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಕ್ಕಿಯ ಹಿಂದೆಯಿರುವ ಪುಚ್ಚ
ಅಗೋಚರ ಅದು ಕಳೆದುಹೋದ ಭೂತಕಾಲ ಕರಿನರೆ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೇರವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವ
ಬಿಳಿಹೊಳೆ ಬಣ್ಣದ ಗರಿಗಳು ವರ್ತಮಾನದ ಗುರುತುಗಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಂಪಾಗಿ - ಹೊನ್ನಿನ ಬಣ್ಣಗಳ

ರಕ್ಕೆಗಳು ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲದ ಗುರುತುಗಳು. ಹೀಗೆ ಕಾಲವೆಂಬ ಹಕ್ಕಿ ಭೂತ, ವರ್ತಮಾನ, ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲಗಳೆಂಬ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತಾ ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸುತ್ತಾರೆ.

3

ನೀಲಮೇಘ ಮಂಡಲ ಸಮಬಣ್ಣ
ಮುಗಿಲಿಗೆ ರೆಕ್ಕೆಗಳೊಡೆದವು ಅಣ್ಣ
ಚಿಕ್ಕೆಯ ಮಾಲೆಯ ಸೆಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು
ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರನು ಮಾಡಿದೆ ಕಣ್ಣಾ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ !

ಸಾರಾಂಶ

ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲದ ವಿಶಾಲತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಹಕ್ಕಿಯು ಆಕಾಶ, ಮೋಡ, ಭೂಮಂಡಲಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಸಮನಾಗಿ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಅಂದರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಧವೆಣಿಸದೆ ಸಮತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಹಕ್ಕಿಯು ರಕ್ಕೆಯು ಮೂಡಿದಾಗ ಹೇಗೆ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಕಾಲವೆಂಬ ಹಕ್ಕಿ ಮುಗಿಲನ್ನು ರೆಕ್ಕೆ ಮೂಡಿಕೊಂಡು ಅನಂತವಾಗಿ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಿದೆ ಹೇಗೆಂದರೆ ಚಿಕ್ಕೆಗಳ (ನಕ್ಷತ್ರ) ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನಂತದೆಡೆಗೆ ಹಾರಿಹೋಗಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

4

ರಾಜ್ಯದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ತೆನೆ ಒಕ್ಕಿ
ಮಂಡಲ - ಗಿಂಡಲಗಳ ಗಡಮುಕ್ಕಿ
ತೇಲಿಸಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಖಂಡ ಖಂಡಗಳ
ಸಾರ್ವಭೌಮರ ನೆತ್ತಿಯ ಕುಕ್ಕಿ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ !

ಒಕ್ಕಿ-ತೆನೆಯಿಂದ ಕಸಕಡ್ಡಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ; ಗಡ-ಸಣ್ಣ ಕೋಟೆ ; ಮುಕ್ಕಿ-ಗಬಗಬನೆ ತಿಂದು

ಸಾರಾಂಶ

ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲದ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ ವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯ, ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ವೈಭವದಿಂದ ಮೆರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಇದೇ ಕಾಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ತೆನೆಯಲ್ಲಿನ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವಂತೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಇದೆ ಕಾಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಕಾಲ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ರಾಜ-ಮಹಾರಾಜರ ಸಣ್ಣದೊಡ್ಡ, ಕೋಟೆ-ಕೊತ್ತಲಗಳನ್ನು ಗಬಕ್ಕನೆ ನಾಶಮಾಡಿದ್ದು ಕಾಲವೇ. ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸಲ ವೈಭವದಿಂದ ಮೆರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಮತ್ತೊಂದು ಸಲ ಮಳುಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಾರ್ವಭೌಮರೆಂದು ಮೆರೆದವರ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಕ್ಕಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಿಸಿ ಹೊಸಕಿ ಹಾಕಿ ಹಕ್ಕಿ ಹಾರಿಹೋಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

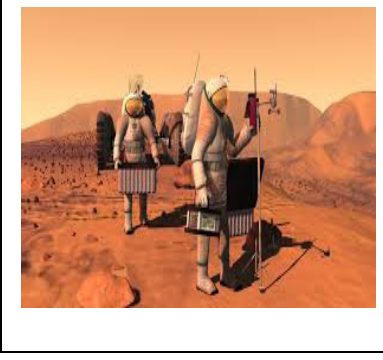
5

ಯುಗಯುಗಗಳ ಹಣೆಬರೆಹವ ಒರೆಸಿ
ಮನ್ವಂತರಗಳ ಭಾಗ್ಯವತೆರೆಸಿ
ರೆಕ್ಕೆಯ ಬೀಸುತ ಚೇತನಗೊಳಿಸಿ
ಹೊಸಗಾಲದ ಹಸು ಮಕ್ಕಳ ಹರಸಿ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ !

ಮನ್ವಂತರ-ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಕಾಲ; ಹರಸಿ-ಹಾರೈಸಿ

ಸಾರಾಂಶ

ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲದ ಪರಿವರ್ತನಾ ನಿಯಮ ಹಾಗೂ ಹಾರೈಕೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಲವು ಯುಗಯುಗಗಳ ಹಣೆಬರೆಹವನ್ನು ,(ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು) ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅಳಿಸಿ ಹಾಕಿ ಹೊಸತನವನ್ನು (ಒಳ್ಳೆತನವನ್ನು) ಹೊಸ ಹಣೆಬರೆಹವನ್ನು ಬರೆದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ತೆರೆದು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ರೆಕ್ಕೆಯ ಬೀಸುತ , ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರುತ, ಹಾರುವ ಚೇತನವನ್ನು (ಶಕ್ತಿಯನ್ನು) ನೀಡುತ್ತ , ಈ ಹೊಸಗಾಲದ ಹಸು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹರಸಿ, ಹಾರೈಸಿ ಬದಲಾವಣೆಯ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಕ್ಕಿ ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹಳ್ಳಿಯ ಮೇರೆಯ ಮೀರಿ
ತಿಂಗಳನೂರಿನ ನೀರನು ಹೀರಿ
ಆಡಲು ಹಾಡಲು ತಾ ಹಾರಾಡಲು
ಮಂಗಳ ಲೋಕದ ಅಂಗಳಕೇರಿ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ?

ಬೆಳ್ಳಿ-ಶುಕ್ರ , ತಿಂಗಳ-ಚಂದ್ರ , ತಿಂಗಳೂರು - ಚಂದ್ರಲೋಕ ,

ಸಾರಾಂಶ

ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರ, ಚಂದ್ರ, ಮಂಗಳಲೋಕ ಸಂಚಾರ ಕಾಲದ ಭೌತಿಕ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ನೀತಿಯಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಿಂತನದ ಕಲ್ಪನಾ ಪಕ್ಷಿಯ ಹಾರಾಟ ಇನ್ನೊಂದು ಲಕ್ಷಣ. ಬೆಳ್ಳಿಚುಕ್ಕೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಶುಕ್ರಗ್ರಹವನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ, ಕಾಲದ ಹಕ್ಕಿ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ (ಶುಕ್ರಗ್ರಹದ) ಮೇರೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ತಿಂಗಳೂರು ಅಂದರೆ ಚಂದ್ರಲೋಕ. ಈ ಚಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಕ್ಕಿ(ಇಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಮಾನವ ರೂಪದ ಕಾಲ) ಏರಿ ನೀರಿನ ಸೆಲೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಅದನ್ನು ಹೀರುತ್ತ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಆಡುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದೆ ಹಾರಾಡುತ್ತ ಹಾರಾಡುತ್ತ ಮಂಗಳ ಲೋಕ(ಗ್ರಹದ) ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಏರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ಎಂದು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಭಾರತೀಯರು ಚಂದ್ರ, ಶುಕ್ರ, ಮಂಗಳನ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಟ್ಟದೆ ದಿಜ್ಯಂಡಲಗಳ ಅಂಚ
ಆಚೆಗೆ ಜಾಜಿದೆ ತನ್ನಯ ಚುಂಚ
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳನು ಒಡೆಯಲು ಎಂದೋ
ಬಲ್ಲರು ಯಾರಾ ಹಾಕಿದ ಹೊಂಚ!
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ?

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ - ಜಗತ್ತು, ದಿಜ್ಯಂಡಲ- ದಿಶಾವಲಯ(ದಶದಿಕ್ಕುಗಳ ತುದಿ), ಚುಂಚ-ಕೊಕ್ಕು

ಸಾರಾಂಶ

ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲವೆಂಬ ಹಕ್ಕಿಯು ತನ್ನ ಬಾಹುದಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ತಂತ್ರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಲವೆಂಬ ಹಕ್ಕಿ ದಿಶಾವಲಯದ (ದಶದಿಕ್ಕುಗಳ ತುದಿ) ತುತ್ತತುದಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದೆ. ದಿಶಾವಲಯದ ಆಚೆಗೆ ತನ್ನಯ ಕೊಕ್ಕನ್ನು ಚಾಚಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಮೂಲವನ್ನು ಒಡೆಯಲು (ಹುಡುಕಲು,ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಭೇದಿಸಲು) ಎಂಬಂತೆ ಹೊಂಚುಹಾಕಿದೆ ಏನೋ ಬಲ್ಲವರಾರು ? ಪ್ರಪಂಚದ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನು ಭೇದಿಸಲು ಕಾಲವೆಂಬ ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತ್ತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ! ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. (ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಹಿರಿಯರು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ರಹಸ್ಯವನ್ನು(ಖುಷಿಮುನಿಗಳು)ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ(ಎಂದೋ) ಆಧ್ಯಾತ್ಮದಿಂದ ಅದರ ಮೂಲವನ್ನು ಹುಡುಕಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.)

ಪದ್ಯಪಾಠ - ೦೩
ಹಲಗಲ ಬೇಡರು

-ಜನಪದ

ಪೀಠಿಕೆ- ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯನ ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಹಜ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿದ ನುಡಿಮುತ್ತು. ಶಿಷ್ಟಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಣೆ.ಅದರಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ. ಜನಪದ ಕತೆ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು ಮತ್ತು ಲಾವಣಿಗಳೂಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಾರಗಳು. ನಾಡು, ನುಡಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಸಾಧಕರನ್ನು ಕುರಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು, ಹಾಗೂ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವಲ್ಲಿ ಲಾವಣಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನ.

ಲಾವಣಿಗಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರ. **ಲಾವಣಿ ವೀರತನ, ಸಾಹಸವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದರಿಂದ ವೀರಗೀತೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.** ಏಕ ಘಟನೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿದ್ದು ಕಥನಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವ ಲಾವಣಿಗಳು ಹಾಡಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕತೆ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ರಚಿಸಿರುವ ಲಾವಣಿಗಳು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹಿಂದಿನಿಂದ ವಾಕ್ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿದ್ದು, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವ ಪಡೆ ದಿವೆ. ಗದ್ಯದ ಹೊಳಹನ್ನು, ಭಾವಗೀತದ ಸತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಲಾವಣಿಗಳು ಧ್ವನಿ ರಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಪರಗಡಿಗಳಿಂದ ದಾಳಿ-ದಂಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ವೀರರು ಅವುಗಳನ್ನು ತಡೆದು ಕನ್ನಡಿಗರ ಗೌರವವನ್ನು ಉಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತ್ಯಾಗ, ಬಲಿದಾನಗಳಿಂದ ಅಮರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹವೀರ ಕಲಿಗಳ ವೀರಸಾಹಸ, ಉಜ್ವಲ ಜೀವನವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಕಥನಾತ್ಮಕ ಕಾವ್ಯಗಳೇ ಲಾವಣಿಗಳು.ಜನತೆಯನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಲು ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಊರುಗಳನ್ನೇ ಅವರಿಗೆ ಅಂಕಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.ಹಲಗಲಿಯ ಬೇಡರ ಲಾವಣಿ ಅದಕ್ಕೊಂದು ನೈಜ ನಿದರ್ಶನ.

ಹಲಗಲಿಯು ಬೇಡರ ಊರು. ಮುಧೋಳ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು, ಇಂದಿನ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದೆ. ಅಂದು ಕಲಾದಗಿಯು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಾನ ಹೊಂದಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಐದಾರು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹಲಗಲಿ ಇದೆ. 'ಹಲಗಲಿಯ ಬಂಟರ ಹತಾರ ಕದನ' ಎಂಬ ವೀರ ರಸಯುಕ್ತವಾದ ಹಾಡುಗಳೇ ಹಲಗಲಿ ಬೇಡರ ಲಾವಣಿಗಳು.

ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರ ಹಿಡಿದರು. 1857 ರ ಪ್ರಥಮಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಅನಂತರ ಭಾರತೀಯರ ಮೇಲೆ ನಿಶ್ಚಸ್ತ್ರೀಕರಣದ ಹುಕುಮನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದರು.ಈ ಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುಮತಿಯಿರದೆ ಭಾರತೀಯರು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಹುಕುಮನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದಂಗೆಗಳಾದವು. **ಹಲಗಲಿಯ ರಾಮ, ಬಾಲ, ಹನುಮ, ಜಡಗ** ಮೊದಲಾದ ವೀರರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವಆಯುಧಗಳನ್ನು ಕೊಡಲೊಪ್ಪದೆ ದಂಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಹೆಬಲಕ್ ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಕೊಲೆಗೈದರು. ಇದರಿಂದ ಕ್ರೋಧಗೊಂಡ ಕಾರಸಾಹೇಬ ಕಲಾದಗಿಯಿಂದ ದಂಡು ಕಳುಹಿಸಿ ಹಲಗಲಿಯನ್ನು ಮುತ್ತಿ ದಂಗೆ ಎದ್ದವರನ್ನು ಬಗ್ಗುಬಡಿದನು. ಕಂಪೆನಿ ಸರ್ಕಾರದ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ ಕಥಾನಕವೇ ಈ ಲಾವಣಿ.

ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪ್ರೇಮವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ ದೇಶ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಆಶಯ. ಈ ಲಾವಣಿಯನ್ನು ಡಾ|| ಬಿ.ಎಸ್. ಗದ್ದಗಿಮಠ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು ಕೃತಿಯಿಂದ ಆಯ್ದು ಸಂಪಾದಿಸಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

**ಹೊತ್ತು ಬಂದಿತು ಮತ್ತೆ ನೋಡಿರಿ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಜನಕ
ಸಿಟ್ಟಿನ ಮಂದಿ ಹಲಗಲ ಬಂಟರು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ ದಡಕ || ಪ ||**

ಹೊತ್ತು-ಸಮಯ ,ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಜನ-ಬೇಡರು ಬಂಟರು-ವೀರರು

ಸಾರಾಂಶ

ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಹೋರಾಡುವ ಸಿಟ್ಟಿನ ಜನ ಹಲಗಲಿಯ ಬೇಡರಿಗೆ ಹೋರಾಡುವ ಸಮಯ ಬಂದಿತು. ಇಂತಹ ಹಲಗಲಿಯ ವೀರರು ಹೋರಾಡಿದರೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಗುರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ವಿಲಾತಿಯಿಂದ ಹುಕುಮ ಕಳಿಸಿತು ಕುಂಪಣಿ ಸರಕಾರ
ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೆ ಜೋರ ಮಾಡಿ ಕಸಿದು ಕೊಳ್ಳಿರಿ ಹತಾರ
ಹಲಗರಹಳ್ಳಿ ಮುಧೋಳ ಹತ್ತರ ಮೆರೆಯಿತೂ ಸುತ್ತಮುತ್ತ
ಪೂಜೇರಿ ಹನುಮಾ ಬ್ಯಾಡರ ಬಾಲ ಜಡಗರಾಮ ಮಸಲತ್ತ
ಕೈಯಾನ ಹತಾರ ಕೊಡಬಾರದೊ, ನಾವು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಜತ್ತ
ಹತಾರ ಹೋದಿಂದ ಬಾರದು ಜೀವ ಸತ್ತು ಹೋಗುವುದು ಗೊತ್ತ
ಹೊಡಿರಿ ಜಗಳ ಕೂಡಿ ತೀರ್ತೇವು ಕುಮಕಿ ನಮ್ಮದ್ಯಾವತ್ತ
ಒಳಗಿಂದೊಳಗ ವಚನ ಕೊಟ್ಟರೊ ಬ್ಯಾಡರೆಲ್ಲ ಕಲ್ತ.
ಕಾರಕೂನನ ಕಪಾಳಕ ಬಡಿದರ ಸಿಪಾಯಿ ನೆಲಕಜತ್ತ
ಆಗಿಂದಾಗ ದುಃಖದ ಸುದ್ದಿ ಸಾಹೇಬಗ ಹೋಯ್ತು ||||

ವಿಲಾತಿ - ವಿಲಾಯಿತಿ; ಹುಕುಂ - ಆದೇಶ ; ಹತಾರ - ಆಯುಧ ; ಮಸಲತ್ತು - ಪಿತೂರಿ ;ಕುಮಕಿ - ಸಹಾಯ, ಒತ್ತಾಸೆ ; ಕಾರಕೂನ - ಗುಮಾಸ್ತ ; ಕುಂಪಣಿ; ಕಂಪನಿ - ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಎಂಬ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರ್ಕಾರ ರಚಿಸಿದ್ದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆ.

ಸಾರಾಂಶ

ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರ್ಕಾರ(ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ) ವಿಲಾಯಿತಿಯಿಂದ (ವಿದೇಶ) ಇಲ್ಲಾ ಜನರಿಗೆ ಜೋರಮಾಡಿ ಆಯುಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಸಿದು ಕೊಳ್ಳಿರಿ ಎಂದು ಆದೇಶವನ್ನು ಕಳಿಸಿತು. ಮುಧೋಳದ ಹತ್ತಿರ ಇರುವ ಹಲಗರಹಳ್ಳಿ(ಹಲಗಲಿ)ಜನ ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವಂತೆ ಮೆರೆಯಿತು. ಹಲಗಲಿಯ ಪ್ರಮುಖರಾದ ಪೂಜಾರಿ ಹನುಮಾ, ಬ್ಯಾಡರ ಬಾಲ, ಜಡಗ, ರಾಮ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನಾವು ನಮ್ಮ ಬಳಿಯಿರುವ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಸತಾಯಿಸಿದರೂ ಕೊಡಬಾರದು.ಆಯುಧಗಳು ಹೋದರೆ (ನಮ್ಮ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಸಂಚಕಾರ ಬಂದು) ನಮ್ಮ ಜೀವ ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪಿತೂರಿ ಮಾಡಿದರು. ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಮ್ಮ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತೇವೆ ಅವರ ಜೊತೆ(ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದವರ ಜೊತೆ) ಜಗಳ ತೆಗೆಯಿರಿ ಎಂದು ಹಲಗಲಿಯ ಬೇಡರೆಲ್ಲ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಒಳಗಿಂದೊಳಗೆ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟರು. ಆಯುಧಗಳನ್ನು

ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದ ಗುಮಾಸ್ತನ ಕಪಾಳಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದರು. ಈ ದುಃಖದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಸಿಪಾಯಿಯೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಸಾಹೇಬನಿಗೆ(ಸೆನೇಟ್) ಮುಟ್ಟಿಸಿದನು.

ಸಿಟ್ಟಿಲ ಮುಂಗೈ ಕಟ್ಟನೆ ಕಡಕೊಂಡ, ಹುಕುಮ ಕೊಟ್ಟ ಸಾಹೇಬಾಗ
ಕುದರಿ ಮಂದಿ ಕೂಡಿ ಮುಟ್ಟಿತೊ ಹಲಗಲ ತಳದ ಮ್ಯಾಗ
ಒಳಗಿನ ಮಂದಿ ಗುಂಡು ಹೊಡಿದರೊ ಮುಂಗಾರಿ ಸಿಡಿಲ ಸಿಡಿದ್ದಾಂಗ
ಹೊರಗಿನ ಮಂದಿ ಗುಂಡ ಹತ್ತಿ ಸರಿದು ನಿಂತರೊ ಹಿಡಿದು ದಂಗ
ಕಾಗದ ಬರೆದು ಕಳುವ್ಯಾರೆ ಬೇಗ, ದಂಡು ಬರಲೆಂತ ಹೀಂಗ
ದಂಡ ಬಂದಿತೊ ತಯಾರಾಗಿ ಜಲದ ಮಾಡಿ ಹಲಗಲಿ ||2||

ದಂಡು - ಸೈನ್ಯ; ಜಲದ - ತೀವ್ರ

ಸಾರಾಂಶ

ಸಾಹೇಬ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಕಿವುಚಿಗೊಂಡು ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಆದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಆಗ ಆಶ್ಚರ್ಯಕಾಲ್ಪಗಳ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಹಲಗಲಿಯ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಮಟ್ಟಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಹಲಗಲಿಯ ಜನ ಮುಂಗಾರಿನ ಸಿಡಿಲು ಸಿಡಿಯುವ ಹಾಗೆ ಒಳಗಿನಿಂದ ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದರು. ಇದರಿಂದ ಹೊರಗಿನ ಜನರಿಗೆ(ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸೈನಿಕರು)ಗುಂಡುಗಳು ಬಿದ್ದಾಗ ದಂಗು(ಹೆದರಿ)ಹಿಡಿದು ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ನಿಂತರು. ಆಗ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೈನ್ಯ ಬರಲಿ ಎಂದು ಸಾಹೇಬ(ಸೆನೇಟ್) ಪತ್ರ ಬರೆದು ಮೇಲಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಕಳಿಸಿದನು. ತೀವ್ರವಾಗಿ(ವೇಗವಾಗಿ) ಸೈನ್ಯ ತಯಾರಾಗಿ ಹಲಗಲಿಗೆ ಬಂದಿತು.

ಬೆನ್ನಬೆನ್ನತ್ತಿ ತಿರಿತಿವಿ ಕಡಿದರೊ ಏನು ಉಳಿಯದ್ದಂಗ
ನಡುವೆ ಹಾಕೊಂಡು ಹೊಡೆದರೊ ಗುಂಡ ಕರುಣ ಇಲ್ಲದ್ದಂಗ
ಚಟಿಕಾರರು ಚೌಕಿ ಮಾಡುತ, ನಡಿದರೊ ಹೇಳದೆ ಗುಡದಾಗ
ಅಗಸಿಗೆ ಬಂದು 'ಹೆಬಲಕ' ಸಾಬ ಹೇಳತಾನ ಬುದ್ಧಿಮಾತ
ಕೊಡುತಿವಿ ಕಬುಲ ಕೇಳರಿ ಮಾತ, ಹೋಗಬ್ಯಾಡರಿ ಸತ್ತ
ಅನುವ ಮಾತಿಗೆ ನಂಜಿಗೆ ಸಾಲದೆ 'ಹನುಮ' ಬಂದನೊ ಮುಂದಿತ್ತ ||3||

ಅಗಸಿ - ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು, ಚಟಿಕಾರರು - ಆಂಗ್ಲೋ ಇಂಡಿಯನ್
ಹೆಬಲಕ ಸಾಬ್ - ಹೆನ್ರಿ ಹ್ಯಾಪ್‌ಲಾಕ್ ಎಂಬ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಅಧಿಕಾರಿ.

ಸಾರಾಂಶ

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ದಂಡು ಬೇಡರನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ ತಿರುತಿರುವಿ ಹಾಕಿ ಏನು ಉಳಿಯದ ಹಾಗೆ ಕಡಿದು ಹಾಕಿದರು. ಬೇಡರನ್ನು ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕರುಣೆ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ (ಕರುಣೆ ತೋರದೆ)ಗುಂಡನ್ನು ಹೊಡೆದರು. ಚಟಿಕಾರರು(ಆಂಗ್ಲೋಇಂಡಿಯನ್/ಭಾರತೀಯ ಬ್ರಿಟೀಷರು) ಬೇಡರನ್ನು ಕಾವಲು ಕಾಯುತ್ತ ಇರುವಾಗ ಬೇಡರು ಗುಡ್ಡದ ಕಡೆ ಹೋದರು. ಆಗ ಸಾಹೇಬ(ವಿಲಿಯಂ ಹೆನ್ರಿ ಹೆವಲಾಕ್) ಊರಿನ

ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ಬುದ್ಧಿ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, ಶರಣಾಗಲು ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡುತ್ತೇವೆ ಸತ್ತು ಹೋಗಬೇಡಿರಿ ಎನ್ನುವ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಗೆ ಸಾಲದೆ ಹನುಮ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತನು.

ಜಡಗ ಹೇಳುತಾನೊ ಹೊಡೆಯಿರಿ ಇವರ ಪೂರ ಘಾತಕರಾ
ಇಸವಾಸಘಾತಕ ಮಾಡಿದರಿವರ, ನಂಜಿಗಿಲ್ಲ ನಮಗ ಪಿತೂರಾ
ಮೋಸ ಮಾಡಿ ನಮದೇಶ ಗೆದಿತಾರೊ ಮುಂದ ನಮಗ ಘೋರಾ
ಅಂದು ಹೊಡೆದಾನೊ ಒಂದು ಗುಂಡಿಗೆ ಆದ ಸಾಹೇಬನ ಟಾರಾ

'ಕಾರ' ಸಾಹೇಬ ಬೆಂಕಿ ಚೂರಾದ ಲೂಟಿ ಮಾಡಂತನೊ ಊರಾ
ಸಿಟ್ಟಲೆ ಹೊಡೆದರು ಸಿಡಿಲಸಿಡಿದ್ದಾಂಗ ಗುಂಡು ಸುರಿದಾವ ಭರ್ಷೂರ
ಹನುಮ ಹೇಳತಾನ ಗುಂಡು ಹೊಡಿದು ಕೆರ ಕೆಡವು ನಷ್ಟ ಬಾರ
ಮುನ್ನೂರ ಮಂದಿ ಮೈಮ್ಯಾಗ ಬಂದರ ಆಗ ನೋಡೊ ಜೋರಾ

ಭೀಮನು ಇದುರಿಗೆ ನಿಂತಾ ಐನೂರಮಂದಿಗೆ ಮತ್ತಾ
ಬಾಲನು ಮಾಡಿದ ಕಸರತ್ತಾ. ಕುದುರಿಯ ಕಡಿದು ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತಾ
ರಾಮನ ಕಡಿತ ವಿಪರೀತಾ. ಕಾಲುವೆ ಹರಿತೊ ರಕ್ತಾ
ಸಾವಿರ ಆಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಕೂಗತಾನೊ, ಕಡಿಕಡಿರಿ ಅಂತ ಮತ್ತಾ
ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಹಿಂಗ ಕಡಿದು ಸತ್ತರೊ ಹಲಗಲ ಬಂಟರಣ್ಣ ಜನಕ ||4||

ಘಾತಕ - ದ್ರೋಹಿ ; ಘಾತಕರು-ಮೋಸಗಾರರು,ವಂಚಕರು; ಪಿತೂರಿ-ಕುತಂತ್ರ,ಒಳಸಂಚು ; ಘೋರ -
ಆಪತ್ತು, ತೀಕ್ಷ್ಣ; ಭರಪೂರ-ಯತೇಚ್ಛ ; ಕಸರತ್ತು -ಚಮತ್ಕಾರ.
ಕಾರಸಾಹೇಬ - ಅಲೆಗ್ಜಾಂಡರ್ ವಿಲಿಯಂ ಕೆರೆ ಎಂಬ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿ.

ಸಾರಾಂಶ

ಜಡಗ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಇವರನ್ನು ಹೊಡೆಯಿರಿ , ಇವರು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೋಸಗಾರರು, ವಿಶ್ವಾಸವಂಚಕರು ಇವರ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಒಳಸಂಚಿನಿಂದ ಮೋಸಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ದೇಶ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.ಮುಂದೆ ನಮಗೆ ಆಪತ್ತು ಕಾದಿದೆ ಎಂದು ಗುಂಡು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಸಾಹೇಬ ಭಯಭೀತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಊರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಸೈನಿಕರು ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಲು ಸಿಡಿದ ಹಾಗೆ ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದರು, ಗುಂಡುಗಳು ಯತೇಚ್ಛವಾಗಿ ಸುರಿದವು. ಆಗ ಹನುಮ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಗುಂಡು ಹೊಡೆದು ಇವರನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ಕೆಡವಿ ನಾಶ ಮಾಡಿರಿ. ತಕ್ಷಣ ಮೂರುನೂರು ಜನ ಸೈನಿಕರು ಮೈಮೇಲೆ ಎರಗಿದರು. ಆಗ ಕದನ ಜೋರಾಯ್ತು. ಭೀಮನು ಎದುರಿಗೆ ನೀಂತ ಐದು ನೂರು ಮಂದಿಯನ್ನು, ಬಾಲನು ಚಮತ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕಿದರು.ರಾಮನ ವಿಪರೀತ ಕಡಿತದಿಂದ ರಕ್ತದ ಕಾಲುವೆಯೇ ಹರಿಯಿತು. ಸಾವಿರ ಜನರಿಗೆ(ಹಲಗಲಿಯ ಜನರಿಗೆ) ಒಬ್ಬ ಕೂಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕಡಿದು ಹಾಕಿರೋ ಎಂದು. ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಕಡಿದು ಸತ್ತು ಹೋದರು.ಇವರು ಹಲಗಲಿಯ ಜನಕ್ಕೆ ವೀರರು.

ಕೊಡಲ ಕೋರೆ ಕುಡ ಕಬ್ಬಣ ಮೊಸರು ಬೆಣ್ಣೆ ಹಾಲಾ
 ಉಪ್ಪು ಎಣ್ಣೆ ಅರಿಸಿಣ ಜೀರಗಿ ಅಕ್ಕಿಸಕ್ಕಾರಿ ಬೆಲ್ಲಾ
 ಗಂಗಳ ಚೆರಗಿ ಮಂಗಳ ಸೂತ್ರ ಹೋದವು ಬೀಸುಕಲ್ಲಾ
 ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಯಿತು ಅತ್ತು ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಲ ನಾನೆಷ್ಟು
 ಸಿಕ್ಕದ್ದು ತಗೊಂಡು ಸರದ ನಿಂತರೊ ಊರಿಗೆ ಕೊಳ್ಳ ಕೊಟ್ಟು
 ಬೂದಿ ಮಾಡ್ಯಾರೊ ಹಲಗಲ ಸುಟ್ಟು ಗುರ್ತುಳಯಲ್ಲೆಳ್ಳಷ್ಟು
 ಕಾಣದೆ ಹೋಯಿತೊ ಕೆಟ್ಟು ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳದೆ ಕಂಡಷ್ಟು
 ಕುರ್ತುಕೋಟಿ ಕಲ್ಮೇಶನ ದಯದಿಂದ ಹಾಡಿದನಣ್ಣಾ ಜನಕಾ ||5||

ಕೋರೆ-ಕುಡಗೋಲು.(ರಾಗಿ,ಭತ್ತ ಇತ್ಯಾದಿ ಪೈರುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು ಬಳಸುವ ವಕ್ರವಾಗಿರುವ ಸಾಧನ ಬೇಡರು ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು) ಕುಡ- ನೇಗಿಲು,ಕುಂಟೆಗಳಿಗೆ ಹಾಕುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಟ್ಟಿ ; ಚರಿಗೆ - ತಂಬಿಗೆ ; ಕೊಳ್ಳಿ - ಬೆಂಕಿ

ಸಾರಾಂಶ

ಕೊಡಲಿ, ಕುಡಗೋಲು, ಕುಡ, ಕಬ್ಬಿಣ, ಮೊಸರು ,ಬೆಣ್ಣೆ, ಹಾಲು, ಉಪ್ಪು ,ಎಣ್ಣೆ ,ಅರಿಸಿಣ, ಜೀರಗಿ , ಅಕ್ಕಿ, ಸಕ್ಕರೆ, ಬೆಲ್ಲ, ಗಂಗಳ, ತಂಬಿಗೆ, ಮಂಗಳಸೂತ್ರ, ಬೀಸುವಕಲ್ಲು - ಹೀಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು(ಲೂಟಿ ಮಾಡಿ) ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಇದನ್ನು ನಾನೆಷ್ಟು ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಲಿ, ಊರಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಇಟ್ಟು ಸುಟ್ಟು ದೂರ ನೀಂತರು. ಬೂದಿ ಮಾಡಿ ಹಲಗಲಿಯ ಎಳ್ಳಷ್ಟು(ಎಳ್ಳಕಾಳು) ಗುರುತು ಉಳಿಯದೆ ಕಾಣದೆ ಹೋಯಿತು. ಇದನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳದೆ ಕಂಡೊಷ್ಟು ಕುರ್ತುಕೋಟಿಯ ಕಲ್ಮೇಶನ ದಯದಿಂದ ಹಾಡಿದನೋ ಅಣ್ಣಾ ಜನಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಲು ಹಾಡಿದನು.

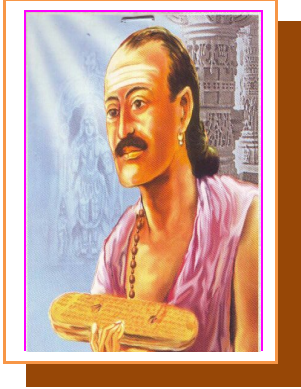

ಪದ್ಯಪಾಠ - 04
ಕೌರವೇಂದ್ರನ ಕೊಂದೆ ನೀನು

-ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ

ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಪೂಜನೀಯ ಕೃತಿಗಳು. ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ವೇದವ್ಯಾಸರು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದರು. ಪಂಪ, ರನ್ನ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಮೊದಲಾದವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿದರು. ಶ್ರವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲೂ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತ ಕಾವ್ಯಗಳು ಉಳಿದು ಬೆಳೆದುಬಂದಿವೆ. ಉತ್ತಮಗುಣ, ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಷ್ಟೇ ಶೌರ್ಯ, ಸಾಹಸ, ವೀರತನವನ್ನು ಪಡೆ ದಿದ್ದರೂ ಸ್ವತಃ ಅವನಿಗಾಗಲಿ, ಅವನ ಹಿರಿಯರಿಗಾಗಲಿ ಯಾವುದೇ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ. 'ದಾಯಾದಿಗಳ ಕಲಹ ಸರ್ವನಾಶಕ್ಕೂ ಹೇತು' ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ದಾಯಾದಿಗಳೊಳಗಿನ ದ್ವೇಷ ಅಸೂಯೆಗಳು ನಮ್ಮ ಮನವನ್ನೂ ಮನೆಯನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ "ಮಹಾಭಾರತ" ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ. ಕೃಷ್ಣ ಸಂಧಾನವು ದುರ್ಯೋಧನನ ಹಠದಿಂದ ತಿರಸ್ಕೃತವಾಗುತ್ತದೆ. ಯುದ್ಧ ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದಾದಾಗ ಧರ್ಮಪಕ್ಷಪಾತಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಭೇದತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಿ ಕರ್ಣನಿಗೆ ಜನ್ಮರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯನಿಗೆ ಅತಿಯಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ನೀಡಬಹುದಾದ ಸಂಗತಿ, ಅಸಾಮಾನ್ಯನೂ ಶೌರ್ಯಕ್ಕೆ, ದಾನಕ್ಕೆ, ಉದಾತ್ತತೆಗೆ, ಕರುಣೆಗೆ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ ಕರ್ಣನಿಗೆ ಎಂತಹ ಸಂಕಟವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು ; ಅವನ ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠೆಯ ಮುಂದೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೊಡ್ಡಿದ ಪ್ರಲೋಭನೆ ಹೇಗೆ ವ್ಯರ್ಥಗೊಂಡಿತೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ಈ ಕಾವ್ಯಭಾಗದ ಆಶಯ.

ಕವಿ ಪರಿಚಯ

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ಗದುಗಿನ ನಾರಾಣಪ್ಪ ಕ್ರಿ.ಶ. 1430 ರಲ್ಲಿ ಗದಗ ಪ್ರಾಂತದ ಕೋಳಿವಾಡದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ವ್ಯಾಸರ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ (ಮೊದಲ ಹತ್ತು ಪರ್ವ) ರಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಎಂಬ ಅಭಿದಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ. 'ಕರ್ಣಾಟಭಾರತಕಥಾಮಂಜರಿ' ಈತನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಭಾರತ, ಗದುಗಿನ ಭಾರತ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ, ಈತ ಐರಾವತ ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ತನ್ನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಕಾಲಂಕಾರವನ್ನು ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ "ರೂಪಕಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ" ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆ ದಿದ್ದಾನೆ.

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ವಿರಚಿತ ಕರ್ಣಾಟಭಾರತಕಥಾಮಂಜರಿ ಕಾವ್ಯದ ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವದಿಂದ 'ಕೌರವೇಂದ್ರನ ಕೊಂದೆ ನೀನು' ಕಾವ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಮರಸ್ಯದ ಬದುಕು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ. ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಮತ್ಸರ, ಛಲ ಪ್ರಧಾನವಾದರೆ ಸಂಘರ್ಷ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನಾಶಮಾಡುವವರೆಗೂ ಅದು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ಘೋರವಾದುದು ಎಂಬ

ಅರಿವಿರುವುದಾದರೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಹಠ ಸಾಧಿಸಿದಾಗ ಗೆಲ್ಲಲು, ಉಳಿಯಲು ವಿವಿಧ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಸಹಜ, ಶತ್ರುವಿನೊಂದಿಗೆ ಸಮರಕ್ಕಿಳಿದು ಕಾದಾಡುವ ಮುನ್ನ ಶತ್ರುಬಲದ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸಿದಾಗ ಗೆಲುವು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದು ಒಂದು ರಾಜತಂತ್ರ. ಅದರಂತೆ ಧರ್ಮ ಪಾಂಡವರ ಪರವಿದ್ದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಕೌರವರ ಪಕ್ಷದ ವೀರಕರ್ಣನ ಜನ್ಮರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿ, ತನ್ನವರಿಗೆ ಆತನಿಂದ ಅಪಾಯವಾಗದಂತೆ ಮಾಡುವ ಹೃದಯವಿದ್ರಾವಕ ಸನ್ನಿವೇಶ **ಕೌರವೇಂದ್ರನ ಕೊಂದೆ ನೀನು** ಎಂಬ ಈ ಪದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಂಡವರ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ನಿಂತ ಕೃಷ್ಣ ಒಂದು ಕಡೆ ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠೆಗೆ ಬದ್ಧನಾದ ಕರ್ಣ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ. ಪ್ರಲೋಭನೆಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಅಸಹಾಯಕನಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೋವು, ಸಂಕಟದಿಂದ ಬಳಲುವ ಕರ್ಣನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಹಿರಿಮೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಗೊಂಡಿದೆ.

ಪೂರ್ವಕಥೆ

ಧರ್ಮರಾಯನ ಮಯನಿರ್ಮಿತ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಮಾನಿತನಾದ ಕೌರವನು ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ದ್ಯೂತಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಜೂಜಾಟದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ದ್ಯೂತದ ಪಣದಂತೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ವನವಾಸ ಒಂದು ವರ್ಷ ಅಜ್ಞಾತವಾಸವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮುಗಿಸಿಬಂದ ಪಾಂಡವರು ತಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಜ್ಞಾತವಾಸವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನೆಪವನ್ನೊಡ್ಡಿ ಕೌರವನು ರಾಜ್ಯ ನೀಡಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಧಾನದ ಮುಖೇನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಯ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸಂಧಿಗಾಗಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಪಟನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಸಂಧಿಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ದುರ್ಮೋಧನನ ಬಲವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮೊದಲು ವಿದುರನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಕುಪಿತನಾದ ಕೌರವ ವಿದುರನನ್ನು ತುಂಬಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡ ವಿದುರ ಅಪ್ರತಿಮವಾದ ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಮುರಿದು ಯುದ್ಧದಿಂದ ವಿಮುಖನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸಂಧಿ ವಿಫಲಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಯುದ್ಧವೇ ಸಿದ್ಧ ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೌರವನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಲ್ಲ ಇನ್ನೋರ್ವ ಬಲಶಾಲಿ ಕರ್ಣನಿಂದ ಪಾಂಡವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವೇದಿಕೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭವೇ ಪ್ರಕೃತ ಪಾಠಭಾಗ.

ಇನತನೂಜನ ಕೂಡೆ ಮೈದುನ
ತನದ ಸರಸವನೆಸಗಿ ರಥದೊಳು
ದನುಜರಿಪು ಬರಸೆಳೆದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು ಪೀಠದಲಿ
ಎನಗೆ ನಿಮ್ಮಡಿಗಳಲಿ ಸಮಸೇ
ವನೆಯೆ ದೇವ ಮುರಾರಿಯಂಜುವೆ
ನೆನಲು ತೊಡೆಸೋಂಕಿನಲಿ ಸಾರಿದು ಶೌರಿಯಂತೆಂದ || 1 ||

ಇನ+ತನೂಜನ ಕೂಡೆ ಮೈದುನತನದ ಸರಸವನೆಸಗಿ ರಥದೊಳು ದನುಜರಿಪು ಬರಸೆಳೆದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು ಪೀಠದಲಿ, ಎನಗೆ ನಿಮ್ಮಡಿಗಳಲಿ ಸಮಸೇವನೆಯೆ ದೇವ ಮುರಾರಿ+ಅಂಜುವೆನು+ಎನಲು ತೊಡೆ ಸೋಂಕಿನಲಿ ಸಾರಿದು ಶೌರಿ+ಇಂತು+ಎಂದ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಇನ-ಸೂರ್ಯ; ತನೂಜ-ಮಗ; (ಇನತನೂಜ-ಕರ್ಣ) ದನುಜ-ರಾಕ್ಷಸ; ರಿಪು-ಶತ್ರು; ಅಡಿ-ಪಾದ ; ಶೌರಿ-ಕೃಷ್ಣ ಮುರಾರಿ = ಮುರ+ಅರಿ; ಮುರ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ವಧಿಸಿದವನು ಮುರಾರಿ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಸಾರಾಂಶ

ಕೃಷ್ಣನು , ಕರ್ಣನ ಜೊತೆಗೆ ಮೈದುನತನದ ಸಲುಗೆಯಿಂದ ಕೈಯಿಡಿದು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ರಥದ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಕರ್ಣನು “ದೇವ ನಿಮ್ಮ ಪಾದದ ಕೆಳಗೆ ಕೂಡುವವನು ಇಂತವನಿಗೆ ಸಮಗೌರವವೇ ನನಗೆ ಭಯವಾಗುತ್ತಿದೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ತೊಡೆಗೆ ತೊಡೆ ಸೋಕುವಂತೆ ಕರ್ಣನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಭೇದವಿಲ್ಲೆಲೆ ಕರ್ಣ ನಿಮ್ಮೊಳು
ಯಾದವರು ಕೌರವರೊಳಗೆ ಸಂ
ವಾದಿಸುವಡನ್ವಯಕೆ ಮೊದಲೆರಡಿಲ್ಲ ನಿನ್ನಾಣೆ
ಮೇದಿನೀಪತಿ ನೀನು ಚಿತ್ತದೊ
ಳಾದುದರಿವಿಲ್ಲೆನುತ ದಾನವ
ಸೂದನನು ರವಿಸುತನ ಕಿವಿಯಲಿ ಬಿತ್ತಿದನು ಭಯವ || 2 ||

ಭೇದ+ಇಲ್ಲ ಎಲೆ ಕರ್ಣ ನಿಮ್ಮೊಳು ಯಾದವರು ಕೌರವರೊಳಗೆ ಸಂವಾದಿಸುವಡೆ+ಅನ್ವಯಕೆ
ಮೊದಲು+ಎರಡು+ಇಲ್ಲ ನಿನ್ನ+ಆಣೆ ಮೇದಿನೀಪತಿ ನೀನು ಚಿತ್ತದೊಳೆ+ಆದುದು+ಅರಿವಿಲ್ಲ+ಎನುತ
ದಾನವಸೂದನನು ರವಿಸುತನ ಕಿವಿಯಲಿ ಬಿತ್ತಿದನು ಭಯವ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಭೇದ-ವ್ಯತ್ಯಾಸ; ಅನ್ವಯ-ವಂಶ; ಮೇದಿನಿ-ಭೂಮಿ; ರವಿಸುತ-ಕರ್ಣ; ರವಿ-ಸೂರ್ಯ; ಸುತ-ಮಗ;ದಾನವ-
ರಾಕ್ಷಸರು; ಸೂದನ-ವೈರಿ,(ದಾನವಸೂದ-ಕೃಷ್ಣ)
ಯಾದವರು = ಯದುವಿನ ವಂಶಸ್ಥರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಯದುವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
ನಿರ್ಣಯಾನುಸಾರ ಯಾದವರು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ರೋಧನನ ಪರವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದರು.

ಸಾರಾಂಶ

“ಎಲೈ ಕರ್ಣ ನಿಮ್ಮೊಳಗೆ(ಪಾಂಡವರು)ಯಾದವರು(ಕೃಷ್ಣನ ವಂಶದವರು) ಕೌರವರೊಳಗೆ ಯಾವುದೇ
ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇಲ್ಲ. ವಂಶವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮೊದಲೆರಡಿಲ್ಲ.(ಈ ವಂಶಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂ
ಧಿಕರು) ನಿನ್ನಾಣೆಗೂ ನೀನು ಈ ಭೂಮಿಯ (ರಾಜ್ಯದ)ಒಡೆಯ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದರ ಅರಿವು
ಯಾವುದು ಇಲ್ಲ.” ಎನ್ನುತ್ತ ಕರ್ಣನು ಕರ್ಣನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವಂದ್ವ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತಿದನು.

ಲಲನೆ ಪಡೆದೀಯ್ಯೆದು ಮಂತ್ರಂ
 ಗಳಲ ಮೊದಲಗ ನೀನು ನಿನ್ನಯ
 ಬಳ ಯುದಿಷ್ಟಿರದೇವ ಮೂರನೆಯಾತ ಕಲಭೀಮ
 ಫಲುಗುಣನು ನಾಲ್ಕನೆಯಲೈದನೆ
 ಯಲ ನಕುಲ ಸಹದೇವರಾದರು
 ಬಳಕ ಮಾದ್ರಿಯಲೊಂದು ಮಂತ್ರದೊಳಬ್ಬರುದಿಸಿದರು || 3 ||

ಲಲನೆ ಪಡೆದ+ಈ+ಐದು ಮಂತ್ರಗಳಲಿ ಮೊದಲಿಗ ನೀನು ನಿನ್ನಯ ಬಳಿ ಯುದಿಷ್ಟಿರದೇವ ಮೂರನೆಯಾತ ಕಲಭೀಮ ಫಲುಗುಣನು ನಾಲ್ಕನೆಯಲಿ ಐದನೆಯಲಿ ನಕುಲಸಹದೇವರಾದರು ಬಳಕ ಮಾದ್ರಿಯಲಿ ಬಳಕ ಒಂದು ಮಂತ್ರದೊಳ್+ಇಬ್ಬರು ಉದಿಸಿದರು. ಲಲನೆ-ತರುಣಿ; ಬಳಿ-ಅನಂತರ; ಗದ್ದುಗೆ-ಪೀಠ; ಕಿಂಕರ-ಸೇವಕ; ಸಂತತಿ-ವಂಶ

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಲಲನೆ-ತರುಣಿ(ಕುಂತಿ); ಬಳಿ-ಅನಂತರ

ಸಾರಾಂಶ

“ಕುಂತಿ ಪಡೆದ ಐದು ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ನೀನು ಜನಿಸಿದೆ, ಅನಂತರ ಎರಡನೆಯ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಯ ,ಮೂರನೆಯಾತ (ಮೂರನೆಯ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ) ಕಲಭೀಮಸೇನ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಂತ್ರ ದಿಂದ ಅರ್ಜುನ ಜನಿಸಿದನು. ಐದನೆಯ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾದ್ರಿ ನಕುಲ ಮತ್ತು ಸಹದೇವ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಪಡೆದಳು”.ಎಂದು ಕೃಷ್ಣ ಕರ್ಣನ ಹುಟ್ಟಿನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

ಮೂರಕ ವಿಷಯ: ಕುಂತಿ ದೂರ್ವಾಸ ಮುನಿಗಳ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಐದು ಮಂತ್ರರೂಪದ ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆ ದಿರುತ್ತಾಳೆ. ಮಂತ್ರಪರೀಕ್ಷೆಯ ಕುತೂಹಲವಾಗಿ ತರುಣಿ ಇದ್ದಾಗ ಸೂರ್ಯದೇವನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾಳೆ ಆಗ ಕರ್ಣನು ಜನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭಯಗೊಂಡು ಆ ಮಗುವನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಮಗುವನ್ನು ಸೂತನೊಬ್ಬ ಸಾಕುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ಕರ್ಣ. ನಂತರ ಕುಂತಿ ಯಮದೇವನನ್ನು ನೆನೆದು ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ,ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ವಾಯುದೇವನನ್ನು ನೆನೆದು ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ,ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಇಂದ್ರದೇವನನ್ನು ನೆನೆದು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಉಳಿದ ಒಂದು ಮಂತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ಮಾದ್ರಿಗೆ (ಪಾಂಡುವಿನ ಎರಡನೆಯ ಹೆಂಡತಿ) ನೀಡಿದಳು, ಮಾದ್ರಿ ಅಶ್ವಿನಿ ದೇವತೆಯರನ್ನು ನೆನೆದಳು ಆಗ ನಕುಲ ಮತ್ತು ಸಹದೇವ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು.

ನಿನಗೆ ಹಸ್ತಿನಪುರದ ರಾಜ್ಯದ
 ಘನತೆಯನು ಮಾಡುವೆನು ಪಾಂಡವ
 ಜನಪ ಕೌರವ ಜನಪರೋಲೈಸುವರು ಗದ್ದುಗೆಯ
 ನಿನಗೆ ಕಿಂಕರವೆರಡು ಸಂತತಿ
 ಯೆನಿಸಲೊಲ್ಲದೆ ನೀನು ದುರಿಯೋ
 ಧನನ ಬಾಯ್ಬೊಂಬಲಕೆ ಕೈಯಾನುವರೆ ಹೇಳೆಂದ || 4 ||

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಗದ್ದುಗೆ-ಪೀಠ; ಕಿಂಕರ-ಸೇವಕ; ಸಂತತಿ-ವಂಶ; ಎನಿಸಲೊಲ್ಲದ-ಇಷ್ಟಪಡದ, ಬಾಯ್ಬಿಂಬುಲಕೆ-ಎಂಜಲಿಗೆ, ಕೈಯಾನು-ಕೈಚಾಚು

ಸಾರಾಂಶ

ಕೃಷ್ಣನು “ ಎಲೈ ಕರ್ಣನೆ ನಿನಗೆ ಹಸ್ತಿನಾಪುರದ ರಾಜ್ಯದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು(ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವೆನು) ಪಾಂಡವ ರಾಜರು ,ಕೌರವ ರಾಜರು ನಿನ್ನ ಪೀಠವನ್ನು ಓಲೈಸುತ್ತಾರೆ.(ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ) ನಿನಗೆ ಈ ಎರಡು ವಂಶಗಳು ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀನು ದುರ್ಯೋಧನನ ಬಾಯ್ಬಿಂಬಲಿಗೆ ಕೈಚಾಚುವುದು ಸರಿಯೇ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಎಡದ ಮೈಯಲಿ ಕೌರವೇಂದ್ರರ

ಗಡಣ ಬಲದಲಿ ಪಾಂಡು ತನಯರ

ಗಡಣವಿದಿರಲಿ ಮಾಧ್ರ ಮಾಗಧ ಯಾದವಾದಿಗಳು

ನಡುವೆ ನೀನೋಲಗದೊಳೊಪ್ಪುವ

ಕಡು ವಿಲಾಸವ ಬಿಸುಟು ಕುರುಪತಿ

ನುಡಿಸೆ ಜೀಯ ಹಸಾದವೆಂಬುದು ಕಷ್ಟ ನಿನಗೆಂದ || 5 ||

ಎಡದ ಮೈಯಲಿ ಕೌರವ+ಇಂದ್ರರ ಗಡಣ ಬಲದಲಿ ಪಾಂಡು ತನಯರ ಗಡಣವು +ಇದಿರಲಿ ಮಾಧ್ರ ಮಾಗಧ ಯಾದವ + ಆದಿಗಳು ನಡುವೆ ನೀನು + ಓಲಗದೊಳು + ಒಪ್ಪುವ ಕಡು ವಿಲಾಸವ ಬಿಸುಟು ಕುರುಪತಿ ನುಡಿಸೆ ಜೀಯ ಹಸಾದ + ಎಂಬುದು ಕಷ್ಟ ನಿನಗೆ + ಎಂದ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಗಡಣ-ಸಮೂಹ; ಕಡು- ಅತಿ; ಹಸಾದ(ದ್ವ)-ಪ್ರಸಾದ(ತ್ವ)

ಸಾರಾಂಶ

ಮುಂದುವರಿದು

ಕೃಷ್ಣ “ ಕರ್ಣ ನಿನ್ನ ಎಡಕ್ಕೆ ಕೌರವೇಂದ್ರನ ಸಮೂಹ, ಬಲಕ್ಕೆ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ಸಮೂಹವಿರಲು ಎದುರಿಗೆ ಮಾಧ್ರ,ಮಾಗಧ,ಯಾದವರನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇರುವಾಗ ನೀನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಅತಿಯಾದ ಸೊಬಗನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದುರ್ಯೋಧನ ಹೇಳಿದ ಮಾತಿಗೆ ಒಡೆಯ ಪ್ರಸಾದ(ಅನುಗ್ರಹ)ವಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ನಿನಗೆ ಕಷ್ಟವಲ್ಲವೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಕೊರಳ ಸೆರೆ ಹಿಗ್ಗಿದವು ದೃಗುಜಲ
 ಉರವಣಿಸಿ ಕಡು ನೊಂದನಕಟಾ
 ಕುರುಪತಿಗೆ ಕೇಡಾದುದೆಂದನು ತನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ
 ಹರಿಯ ಹಗೆ ಹೊಗೆದೋರದುರುಹದೆ
 ಬರಿದೆ ಹೋಹುದೆ ತನ್ನ ವಂಶವ
 ನರುಹಿ ಕೊಂದನು ಹಲವು ಮಾತೇನೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿದ || 6 ||

ಕೊರಳ ಸೆರೆ ಹಿಗ್ಗಿದವು ದೃಗುಜಲ ಉರವಣಿಸಿ ಕಡು + ನೊಂದನು + ಅಕಟಾ ಕುರುಪತಿಗೆ ಕೇಡು +
 ಆದುದು + ಎಂದನು ಮನದ + ಒಳಗೆ ಹರಿಯ ಹಗೆ ಹೊಗೆ + ತೋರದೆ + ಉರುಹದೆ ಬರಿದೆ
 ಹೋಹುದೆ ತನ್ನ ವಂಶವನು + ಅರುಹಿ ಕೊಂದನು ಹಲವು ಮಾತು + ಏನು + ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ದೃಗುಜಲ-ಕಣ್ಣಿನೀರು; ಉರವಣಿಸು-ಹೆಚ್ಚಾಗು; ಕಡು-ಅತಿ; ಹಗೆ-ಶತ್ರು; ಅರುಹು-ಹೇಳು.

ಸಾರಾಂಶ

ಕೃಷ್ಣನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕರ್ಣನ ಕೊರಳ ನರಗಳು ಬಿಗಿದವು, ಕಣ್ಣೀರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅತಿಯಾಗಿ ನೊಂದುಕೊಂಡನು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯೋ ಕುರುಪತಿಗೆ ಕೇಡಾಯಿತಲ್ಲಾ ,ಕೃಷ್ಣನ ವೈರತ್ವದ ಬೆಂಕಿ (ಸಿಟ್ಟು) ಹೊರಗೆ ತೋರದೆ(ತನ್ನ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೋರಿಸದೆ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನಲ್ಲ) ಸುಡದೆ ಹೋಗುವುದೇ(ಸುಡದೆ ಇರಲಾರದು). ತನ್ನ ವಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದನು ಮುಂದೇನು ಮಾತಾನಾಡುವುದು ಎಂದು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದನು.

ಏನು ಹೇಳೈ ಕರ್ಣ ಚಿತ್ತ
 ಗ್ಲಾನಿ ಯಾವುದು ಮನಕೆ ಕುಂತಿ
 ಸೂನುಗಳ ಬೆಸಕೈಸಿಕೊಂಬುದು ಸೇರದೇ ನಿನಗೆ
 ಹಾನಿಯಿಲ್ಲೆನ್ನಾಣೆ ನುಡಿ ನುಡಿ
 ಮೌನವೇತಕೆ ಮರುಳುತನ ಬೇ
 ಡಾನು ನಿನ್ನಪದೆಸೆಯ ಬಯಸುವನಲ್ಲ ಕೇಳೆಂದ || 7 ||

ಏನು ಹೇಳೈ ಕರ್ಣ ಚಿತ್ತಗ್ಲಾನಿ ಯಾವುದು ಮನಕೆ ಕುಂತಿಸೂನುಗಳ ಬೆಸಕೈಸಿಕೊಂಬುದು ಸೇರದೇ ನಿನಗೆ
 ಹಾನಿ + ಇಲ್ಲ + ಎನ್ನ + ಆಣೆ ನುಡಿ ನುಡಿ ಮೌನವು + ಏತಕೆ ಮರುಳುತನ ಬೇಡ + ಆನು ನಿನ್ನ +
 ಅಪದೆಸೆಯ ಬಯಸುವನು + ಅಲ್ಲ ಕೇಳು + ಎಂದ

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಗ್ಲಾನಿ-ತಲ್ಲಣ; ಚಿತ್ತ-ಮನಸ್ಸು; ಸೂನುಗಳು-ಮಕ್ಕಳು

ಸಾರಾಂಶ

ಕೃಷ್ಣನು “ ಏನು ಹೇಳು ಕರ್ಣ ಮನದಲ್ಲಿರುವ ತಲ್ಲಣ ಯಾವುದು ? ಕುಂತಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವೇ ? ಎನ್ನಾಣೆಗೂ ನಿನಗೆ ಯಾವುದೇ ನಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಮಾತನಾಡು ಮೌನವೇತಕೆ, ಭ್ರಮೆಗೊಳಗಾಗುವುದು ಬೇಡ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಮರುಳು ಮಾಧವ ಮಹಿಯ ರಾಜ್ಯದ
ಸಿರಿಗೆ ಸೋಲುವನಲ್ಲ ಕೌಂತೇ
ಯರು ಸುಯೋಧನರನಗೆ ಬೆಸಕೈವಲ್ಲ ಮನವಿಲ್ಲ
ಹೊರದ ದಾತಾರಂಗಿ ಹಗೆವರ
ಶಿರವನರಿದೊಪ್ಪಿಸುವನೆಂಜೀ
ಭರದೊಳದೇನು ಕೌರವೇಂದ್ರನ ಕೊಂದೆ ನೀನೆಂದ || 8 ||

ಮರುಳು ಮಾಧವ ಮಹಿಯ ರಾಜ್ಯದ ಸಿರಿಗೆ ಸೋಲುವನು + ಅಲ್ಲ ಕೌಂತೇಯರು ಸುಯೋಧನರು +
ಎನಗೆ ಬೆಸಕೈವಲ್ಲಿ ಮನವು + ಇಲ್ಲ ಹೊರದ ದಾತಾರಂಗಿ ಹಗೆವರ ಶಿರವನು + ಅರಿದು + ಒಪ್ಪಿಸುವೆನು
+ ಎಂಬ + ಈ ಭರದೊಳು + ಇದೇನು ಕೌರವ + ಇಂದ್ರನ ಕೊಂದೆ ನೀನು + ಎಂದ

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಮಹಿ-ಭೂಮಿ; ಬೆಸಕೈ-ಸೇವೆ ; ದಾತಾರ-ಒಡೆಯ ; ಹಗೆ-ವೈರಿ
ಮಾಧವ = ಮಾ-ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಧವ-ಧರಿಸಿದವ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದವ-ವಿಷ್ಣು-ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ
(ಕೃಷ್ಣನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರ)

ಸಾರಾಂಶ

ಆಗ ಕರ್ಣನು “ಹೇ ಮರುಳು ಮಾಧವ(ಕೃಷ್ಣ) ಈ ರಾಜ್ಯದ ಭೂಮಿಯ ಸಿರಿಗೆ(ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ) ಸೋಲುವವನಲ್ಲ, ಕುಂತಿಯ ಪುತ್ರರು , ದುರ್ಯೋಧನರಿಂದ ಎನಗೆ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಕಾಪಾಡಿದ(ಸಾಕಿದ)ಒಡೆಯನಿಗೆ ಶತ್ರುಗಳ ಶಿರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಒಪ್ಪಿಸುವೆನು ಎಂಬ ಭರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದೆನು ಆದರೆ ಕೌರವೇಂದ್ರನನ್ನು (ದುರ್ಯೋಧನನ)ಕೊಂದೆ ನೀನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ವೀರ ಕೌರವರಾಯನೇ ದಾ
ತಾರನಾತನ ಹಗೆಯೆ ಹಗೆ ಕೈ
ವಾರವೇ ಕೈವಾರವಾದಂತಹೆನು ಕುರುನೃಪತಿ
ಶೌರಿ ಕೇಳಿ ನಾಳೆ ಸಮರದ
ಸಾರದಲ ತೋರುವೆನು ನಿಜಭುಜ
ಶೌರಿಯದ ಸಂಪನ್ನತನವನು ಪಾಂಡುತನಯರಲ || 9 ||

ವೀರ ಕೌರವರಾಯನೇ ದಾತಾರನ್ + ಆತನ ಹಗೆಯೆ ಹಗೆ ಕೈವಾರವೇ ಕೈವಾರ + ಆದಂತೆ + ಅಹೆನು ಕುರುನ್ಯಪತಿ ಶೌರಿ ಕೇಳೈ ನಾಳೆ ಸಮರದ ಸಾರದಲಿ ತೋರುವೆನು ನಿಜಭುಜ ಶೌರಿಯದ ಸಂಪನ್ನತನವನು ಪಾಂಡುತನಯರಲಿ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಕೈವಾರ-ಹೊಗಳಿಕೆ; ಶೌರಿಯ-ಶೌರ್ಯ

ಸಾರಾಂಶ

ಮುಂದುವರಿದು, ಕರ್ಣನು “ವೀರ ಕೌರವರಾಯನೇ(ದುರ್ಯೋಧನ) ನನಗೆ ಒಡೆಯ,ಆತನ ವೈರಿಗಳು ನನಗೂ ವೈರಿಗಳೇ, ಆತನ ಹೊಗಳಿಯೇ ನನ್ನ ಹೊಗಳಿಕೆ (ಆತನನ್ನು ಹೊಗಳಿದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳಿದಂತೆ) ದುರ್ಯೋಧನ ಆದಂತೆ ಆಗುವೆನು (ಆತನಿಗೆ ಆದದ್ದು ನನಗೂ ಆಗಲಿ) ಕೃಷ್ಣನೇ ಕೇಳು ನಾಳಿನ ಸಮರದಲ್ಲಿ , ಪಾಂಡುವಿನ ಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಭುಜಭಲದ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು , ಅದರ(ಶೌರ್ಯದ) ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಾರಿಗೌತಣವಾಯ್ತು ನಾಳಿನ
ಭಾರತವು ಚತುರಂಗ ಬಲದಲ
ಕೌರವನ ಋಣ ಹಿಂಗೆ ರಣದಲ ಸುಭಟಕೋಟಿಯನು
ತೀರಿಸಿಯೆ ಪತಿಯವಸರಕ್ಕೆ ಶ
ರೀರವನು ನೂಕುವೆನು ನಿನ್ನಯ
ವೀರರೈವರ ನೋಯಿಸೆನು ರಾಜೀವಸಖನಾಣೆ ||10||

ಮಾರಿಗೆ + ಔತಣವು + ಆಯ್ತು ನಾಳಿನ ಭಾರತವು ಚತುರಂಗ ಬಲದ ಕೌರವನ ಋಣ ಹಿಂಗೆ ರಣದಲಿ ಸುಭಟೆ ಕೋಟಿಯನು ತೀರಿಸಿಯೆ ಪತಿಯ + ಅವಸರಕ್ಕೆ ಶರೀರವನು ನೂಕುವೆನು ನಿನ್ನಯ ವೀರರು + ಐವರ ನೋಯಿಸೆನು ರಾಜೀವ ಸಖನ + ಆಣೆ

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಋಣ-ಹಂಗು ; ರಣ-ಯುದ್ಧ ; ಅವಸರ-ಅಗತ್ಯದ ಸಮಯ
ಚತುರಂಗಬಲ = ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ, ಕಾಲಾಳುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸೈನ್ಯ ಸಮೂಹ.
ರಾಜೀವ ಸಖ = ರಾಜೀವ-ಕಮಲ (ತಾವರೆ); ಸಖ-ಗೆಳೆಯ = ತಾವರೆಯ ಗೆಳೆಯ=ಸೂರ್ಯ.

ಸಾರಾಂಶ

ಮುಂದುವರಿದು ಕರ್ಣನು “ ಚತುರಂಗ (ಆನೆ,ಕುದುರೆ,ರಥ,ಕಾಲ್ದಳಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸೈನ್ಯ) ಬಲದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾಳಿನ ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಗೆ ಭೋಜನ ಕೂಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ವೀರಯೋಧರನ್ನು ಕೊಂದು ಕೌರವನ ಋಣ ತೀರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಒಡೆಯನ ಅಗತ್ಯದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಆಗುವಂತೆ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ತೆಜಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸೂರ್ಯನ ಮೇಲಾಣೆ ನಿನ್ನ ಆ ವೀರರೌವರನು(ಪಾಂಡವರು) ನೋಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

||ಇತಿ ಪದ್ಯಂ ಸಮಾಪ್ತಿ||

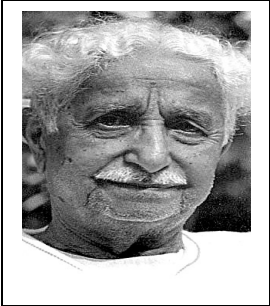
5. ಹಸುರು

- ಕುವೆಂಪು

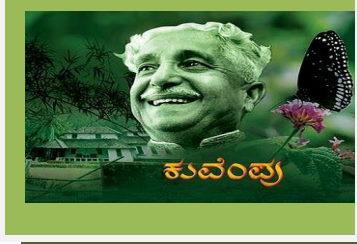
ಕುವೆಂಪುರವರಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವರು. ಸದಾ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ರಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹ ಕವನಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ 'ಹಸುರು' ಕವನವು ಆಶ್ಚರ್ಯಜನಕ ಮಾಸದ ನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹಸುರನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರೇರಿತವಾದ ಕವನವಾಗಿದೆ. ಇದು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ವಾಸ್ತವವಾದ ಮಲೆನಾಡಿನ ಕುಪ್ಪಳಿಯ 'ಕವಿಶೈಲ'ದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗುಂಟಾದ ಸೌಂದರ್ಯಾನುಭವ. ಪ್ರಕೃತಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಹಸುರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಕುವೆಂಪು ಹೊಂದಿದ್ದ ಸಮೀಪ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಸ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಹಸುರೇ ಆಗಸ, ಮುಗಿಲು, ಗದ್ದೆ, ಬಯಲು, ಸಂಜೆ, ಹೂಗಂಪು, ಹಕ್ಕಿಯ ಧನಿ, ಕಡಲಿನವರೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕವಿ ಹಸುರಿನಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿರುವುದನ್ನು ಈ ಕವನದ ಮುಖಾಂತರ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕವಿಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ 'ಪ್ರಕೃತಿ ಒಲುಮೆಯೇ ಮುಕ್ತಿಯಾನಂದ ಸಾಧನೆಯಾಗುತ್ತದೆ'. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಈ ಚಿಂತನೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿವೆ. ಈ ಕವಿತೆಯು ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ಪ್ರಕೃತಿ ತನ್ಮಯತೆಗೂ', 'ಕವಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಒಂದಾಗುವ ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ಅದ್ವೈತ ಸ್ಥಿತಿಗೂ' ಸಮರ್ಥನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ' ಕವನ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

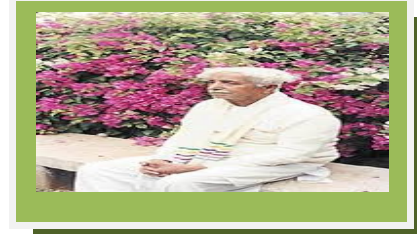
ಕವಿ ಪರಿಚಯ

ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಕುಪ್ಪಳಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ಅವರು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ಸಮೀಪದ ಕುಪ್ಪಳಿಯಲ್ಲಿ 1904 ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು.. ಕೊಳಲು, ಪಾಂಚಜನ್ಯ, ಪ್ರೇಮಕಾಶ್ಮೀರ, ಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ - ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು. ನನ್ನ ದೇವರು ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು, ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು - ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳು. ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡತಿ, ಮಲೆಗಳಲ್ಲ ಮದುಮಗಳು - ಕಾದಂಬರಿಗಳು. ತಪೋನಂದನ, ರಸೋವೈಸ: - ವಿಮರ್ಶಾ ಸಂಕಲನಗಳು. ಅಮಲನ ಕಥೆ, ಮೋಡಣ್ಣನ ತಮ್ಮ, ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ - ಮಕ್ಕಳ ಪುಸ್ತಕಗಳು. ಜಲಗಾರ, ಯಮನ ಸೋಲು, ಬಿರಳ್ಳಿ ಕೊರಳ - ನಾಟಕಗಳು. ನೆನಪಿನ ದೋಣಿಯಲ್ಲ - ಆತ್ಮಕಥನ. ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮತ್ತು 1968ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, 1988ರಲ್ಲಿ ಪಂಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ದೊರಕಿವೆ. ಇವರಿಗೆ 1964ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ, 1992ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರತ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿದೆ.

ನವರಾತ್ರಿಯ ನವಧಾತ್ರಿಯ
 ಈ ಶ್ಯಾಮಲ ವನಧಿಯಲಿ
 ಹಸುರಾದುದೊ ಕವಿಯಾತ್ಮಂ
 ರಸಪಾನ ಸ್ಥಾನದಲಿ!

ಅಶ್ವಯುಜ ಮಾಸದ ನವರಾತ್ರಿಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಹೊಸಭೂಮಿಯ ಹಾಗೇ ಕಾಣುವ ನೀಲವರ್ಣದ ಹಸುರಿನ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಆತ್ಮವೂ ಕೂಡ ಹಸುರಾಗಿ ರಸಪಾನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಹೋಗಿದೆ

ಹಸುರಾಗಸ; ಹಸುರು ಮುಗಿಲು;
 ಹಸುರು ಗದ್ದೆಯಾ ಬಯಲು;
 ಹಸುರಿನ ಮಲೆ; ಹಸುರು ಕಣಿವೆ;
 ಹಸುರು ಸಂಜೆಯೀ ಬಿಸಿಲೂ!

ಹಸುರಾಗಿರುವ ಆಕಾಶ,ಹಸುರಿನ ಮುಗಿಲು,ಹಚ್ಚಹಸುರು ಗದ್ದೆಯ ಬಯಲು,ಹಸುರಿನಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಬೆಟ್ಟಗಳು, ಹಸುರಾಗಿರುವ ಕಣಿವೆಗಳು ,ಸಂಜೆಯ ಬಿಸಿಲೂ ಕೂಡ ಹಸುರಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

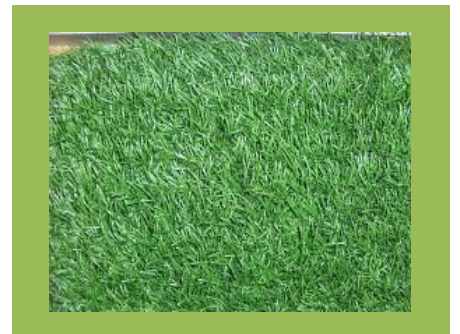
ಅಶ್ವೀಜದ ಶಾಲಿವನದ
 ಗಿಳಿಯೆದೆ ಬಣ್ಣದ ನೋಟ;
 ಅದರೆಡೆಯಲಿ ಬನದಂಚಲಿ
 ಕೊನೆವೆತ್ತಡಕೆಯ ತೋಟ!

ಅಶ್ವಯುಜ ಮಾಸದ ಆ ದಿನ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳು ಗಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದಂತೆ ನೋಟಕ್ಕೆ ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಅದರ ಪಕ್ಕಯಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಗೊನೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಿಂತಿರುವ ಅಡಕೆಯ ತೋಟ ಹಸುರಾಗಿದೆ

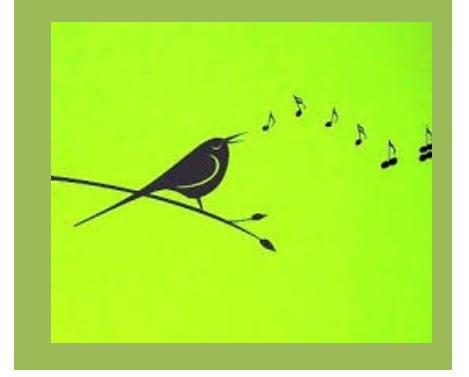
ಅದೊ ಹುಲ್ಲಿನ ಮಕಮಲ್ಲಿನ
 ಪೊಸಪಚ್ಚೆಯ ಜಮಖಾನೆ
 ಪಸರಿಸಿ ತಿರೆ ಮೈ ಮುಚ್ಚಿರೆ
 ಬೇರೆ ಬಣ್ಣವನೆ ಕಾಣೆ!

ಅದೋ ನಯವಾದ ಬಟ್ಟೆಯಂತಿರುವ ಹುಲ್ಲಿನ ಹಾಸು(ಹೊದಿಕೆ) ಎಳೆಯ ಚಿಗುರಿನ ಹೊಸ ಹಸುರಿನ ಜಮಖಾನೆಯಾಗಿ ಹರಡಿ ಭೂಮಿಯ ಮೈಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿರುವವಾಗ ಹಸುರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಕಾಣಲಾರೆ.

ಹೊಸ ಹೂವಿನ ಕಂಪು ಹಸುರು,
ಎಲರಿನ ತಂಪೂ ಹಸುರು!
ಹಕ್ಕಿಯ ಕೊರಲಿಂಪು ಹಸುರು!
ಹಸುರು ಹಸುರಿಳೆಯುಸಿರೂ!

ಹೊಸ ಹೂವಿನ ಕಂಪು(ಸುವಾಸನೆ) ಹಸುರಾಗಿದೆ.ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯ ತಂಪು ಹಸುರಾಗಿದೆ.ಹಕ್ಕಿಯ ಕೊರಳಿನ ಧ್ವನಿ ಹಸುರಾಗಿದೆ.ಹಸುರಾಗಿರುವ ಭೂಮಿಯ ಉಸಿರೋ ಹಸಿರಾಗಿದೆ.

ಹಸುರತ್ತಲ್ ! ಹಸುರಿತ್ತಲ್ !
ಹಸುರೆತ್ತಲ್ ಕಡಲಿನಲಿ
ಹಸುರಗಟ್ಟಿತೊ ಕವಿಯಾತ್ಮಂ
ಹಸುರ್ ನೆತ್ತರ್ ಒಡಲಿನಲಿ !

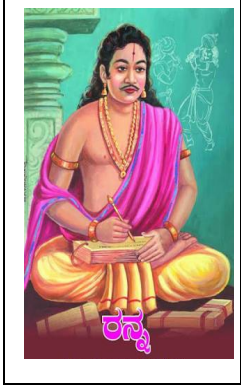
ಆ ಕಡೆ ನೋಡಿದರೂ ಹಸುರು ಈ ಕಡೆ ನೋಡಿದರೂ ಹಸುರು ಎತ್ತೆತ್ತಲೂ ನೋಡಿದರೂ ಹಸುರು, ಕಡಲೂ ಹಸುರಾಗಿದೆ.ಕವಿಯ ಆತ್ಮವೂ (ದೇಹ,ಮನಸ್ಸು ಸೇರಿದೆ) ಹಸುರುಗಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.ಒಡಲೊಳಗಿನ ರಕ್ತವೂ ಹಸುರಾಗಿದೆ.

ಕುವೆಂಪುರವರು ಇಡಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮವನ್ನು ಹಸುರಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ರಸಪಾಕದಲ್ಲಿ ಮಿಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗಿನ ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸಿದೆ.

ಪದ್ಯಪಾಠ - 06
6. ಛಲಮನೆ ಮೆಹಿವೆಂ

- ರನ್ನ

ಹಂಪ ಕವಿಯ ನಂತರ ಕಾಣಬರುವ 'ಶಕ್ತಿಕವಿ' ಎಂದರೆ ರನ್ನ. ಈತನ 'ಸಾಹಸ ಭೀಮ ವಿಜಯಂ' ಕಾವ್ಯವು ಸಿಂಹಾವಲೋಕನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠಕಾವ್ಯ. ಯುದ್ಧದ ಪರಿಣಾಮ ಯಾವಾಗಲೂ ಸರ್ವನಾಶವೇ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಯಾರೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ರನ್ನ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ದುರ್ಯೋಧನ ಛಲವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯಗುಣವಾಗುಳ್ಳವನು. ಭೀಷ್ಮರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಧಿಗೆ ಒಪ್ಪದೆ, ಯುದ್ಧಮಾಡಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬ ಅವನ 'ಛಲ' ಅವನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮನಗಾಣಬಹುದು.

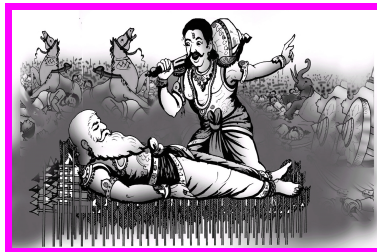
ರನ್ನ

ಕವಿ ಪರಿಚಯ

ಕನ್ನಡದ ರತ್ನತ್ರಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ರನ್ನನು ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು 949 ರಲ್ಲಿ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುದುವೊಳಲು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ತಂದೆ ಜಿನವಲ್ಲಭ, ತಾಯಿ ಅಬ್ಬಲಬ್ಬೆ. ಈತನು 'ಸಾಹಸ ಭೀಮ ವಿಜಯಂ (ಗದಾಯುದ್ಧ)', 'ಅಜಿತತೀರ್ಥಂಕರ ಪುರಾಣತಿಲಕಂ', 'ಪರಶುರಾಮಚರಿತಂ', 'ಚಕ್ರೇಶ್ವರಚರಿತಂ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. 'ರನ್ನಕಂದ' ಎಂಬ ನಿಘಂಟನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ರನ್ನನು ಚಾಲುಕ್ಯ ದೊರೆ ತೈಲಪನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಆತನಿಂದ 'ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ.

'ಛಲಮನೆ ಮೆಹಿವೆಂ' ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಪೋ. ಹಂಪ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ 'ರನ್ನ ಸಂಪುಟ'ದ ಮಹಾಕವಿ ರನ್ನನ 'ಸಾಹಸ ಭೀಮ ವಿಜಯಂ' ಎಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯಭಾಗದ ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಹಿನ್ನೆಲೆ : ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಶರಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ತಾತ ಭೀಷ್ಮರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಭೀಷ್ಮರು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಸಂಧಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ಸಲಹೆಯನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಛಲದಂಕಮಲ್ಲನಾದ ದುರ್ಯೋಧನ ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪದೆ, ತಾನು ಯುದ್ಧವನ್ನೇ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಛಲವನ್ನೇ ಸಾಧಿಸುವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವ ದುರ್ಯೋಧನನ ಛಲದ ಗುಣ, ಅವನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ.

ವಚನ : ಇಂಬುಕೆಯೈಯಪ್ಪೊಡೆ ಪಾಂಡವರನೊಡಂಬಡಿಸಿ ಸಂಧಿಯಂ ಮಾಡಿ ಪೂರ್ವಕ್ರಮದೊಳ್ ನಡೆವಂತು ಮಾಱ್ಪಿಂ ಇನ್ನುಮವರೆಮ್ಮೊಂದುದಂ ಇಂಬುಕೆಯೈದವರ್ ಮೀಱಿವರಲ್ಲ ನೀನುಮೆಮ್ಮ ಪೇಱ್ಪುದಂ ಮೀಱದೆ ನೆಗಱಲ್ವೇಱ್ಪುಮೆನೆ ಸುಯೋಧನಂ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು-

ವಚನ : ಇಂಬುಕೆಯೈ + ಅಪ್ಪೊಡೆ ಪಾಂಡವರನ್ + ಒಡಂಬಡಿಸಿ ಸಂಧಿಯಂ + ಮಾಡಿ ಪೂರ್ವಕ್ರಮದೊಳ್ ನಡೆವ + ಅಂತು + ಮಾಱ್ಪಿಂ ಇನ್ನುಮಂ + ಅವರ್ + ಎಮ್ಮ + ಅಂದುದಂ ಇಂಬುಕೆಯೈದೆ + ಅವರ್ ಮೀಱುವರಲ್ಲ ನೀನುಮ್ + ಎಮ್ಮ + ಪೇಱ್ಪುದಂ + ಮೀಱದೆ ನೆಗಱಲ್ + ವೇಳ್ಕುಂ + ಎನೆ ಸುಯೋಧನಂ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು -

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಇಂಬುಕೆಯೈ-ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು, ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಲು; ಒಡಂಬಡಿಸಿ-ಒಪ್ಪಿಸಿ; ಸಂಧಿ - ಒಪ್ಪಂದ; ಪೂರ್ವಕ್ರಮದೊಳ್ - ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ, ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ; ನಡೆವಂತೆ - ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ; ಮಾಱ್ಪಿಂ - ಮಾಡುವೆನು ; ಎಮ್ಮೊಂದುದ - ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ; ನೆಗಱಲ್ವೇಱ್ಪುಂ - ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ; ಸುಯೋಧನ - ದುರ್ರೋಧನ.

ಸಾರಾಂಶ

ನಾನು ಹೇಳುವ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪುವೆಯಾದರೆ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ .ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವೆನು.ಈಗಲಾದರೂ ಅವರು ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ ಮೀರುವವರಲ್ಲ. ಎಂದಾಗ ದುರ್ರೋಧನನು ಮುಗುಳ್ಳಕ್ಕು

||1||

ಕಂ|| ನಿಮಗೆ ಪೊಡೆಮಟ್ಟು ಪೋಪಿಲಿ

ಸಮಕಟ್ಟಿಂ ಬಂದೆನಹಿತರೊಳ್ ಸಂಧಿಯನೇಂ||

ಸಮಕೊಳಿಸಲೆಂದು ಬಂದೆನೆ|

ಸಮರದೊಳೆನಗಜ್ಜ ಪೇಱಿಮಾವುದು ಕಜ್ಜಂ ||

ನಿಮಗೆ ಪೊಡೆಮಟ್ಟು ಪೋಪ + ಈ ಸಮಕಟ್ಟಿಂ ಬಂದೆನ್ + ಅಹಿತರೊಳ್ ಸಂಧಿಯನ್ + ಏಂ ಸಮಕೊಳಿಸಲ್ + ಎಂದು + ಬಂದೆನೆ ಸಮರದೊಳ್ + ಎನಗೆ +ಅಜ್ಜ ಪೇಱಿ ಮ್ + ಆವುದು + ಕಜ್ಜಂ.

ಪೊಡೆಮಟ್ಟು - ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ; ಅಹಿತರೊಳ್ - ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿ, ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ; ಸಮಕೊಳಿಸು - ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸು ; ಸಮರದೊಳ್ - ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ; ಪೇಱಿ - ಹೇಳಿ ; ಕಜ್ಜಂ - ಕಾರ್ಯ, ಕೆಲಸ.

ಸಾರಾಂಶ

ಕಂದ|| ನಿಮಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಬಂದೆನು ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲೆಂದೇನು ಬಂದೆನೆ ? ಅಜ್ಜಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎನಗೆ ಕಾರ್ಯ ಯಾವುದು ಹೇಳಿ.

||2||

ಕ೦|| ನೆಲಕಿಟಿವೆನೆಂದು ಬಗೆದಿರೆ|
ಚಲಕಿಟಿವೆಂ ಪಾಂಡುಸುತರೋಳೀನೆಲನಿದು ಪಾ||
ಱ್ಲೆಲನೆನಗೆ ದಿನಪಸುತನಂ|
ಕೊಲಿಸಿದ ನೆಲನೊಡನೆ ಮತ್ತೆ ಪುದುವಾಲ್ಪಪನೆ||

ನೆಲಕೆ + ಇಟಿವೆನ್ + ಎಂದು ಬಗೆದಿರೆ ಚಲಕೆ + ಇಟಿವೆಂ ಪಾಂಡುಸುತರೋಳ್ + ಈ + ನೆಲನ್ + ಇದು ಪಾಲ್ + ನೆಲನ್ +
ಎನಗೆ ದಿನಪಸುತನಂ ಕೊಲಿಸಿದ ನೆಲನೊಡನೆ ; ಮತ್ತೆ ಪುದುವಾಲ್ಪಪನೆ?

ಇಟಿವೆ - ಹೋರಾಡುವೆ ; ಪಾಂಡುಸುತರೋಳ್ - ಪಾಂಡುವಿನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ; ಪಾಲ್ಕೆಲ - ಪಾಳು ಬಿದ್ದಿರುವ ನೆಲ ; ದಿ
ನಪಸುತ - ಕರ್ಣ ; ಪುದುವಾಲ್ಪಪನೆ? - ಬಾಳುವುದುಂಟೆ?

ಸಾರಾಂಶ

ಕಂದ || ಭೂಮಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಿರಾ ? ಛಲಕ್ಕಾಗಿ ಪಾಮಡುವಿನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ
ಹೋರಾಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ನೆಲ(ಭೂಮಿ) ನನಗೆ ಹಾಳು ಬಿದ್ದಿರುವ ನೆಲ.ಕರ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ ಈ
ನೆಲದೊಡನೆ ಮತ್ತೆ ನಾನು ಬಾಳುವುದುಂಟೆ ?

||3||

ಉ|| ಎನ್ನಣುಗಾಳನೆನ್ನಣುಗದಮ್ಮನನಿಕ್ಕಿದ ಪಾರ್ಥಭೀಮರು|
ಳ್ಳನ್ನೆಗಮೊಲ್ಲೆನೆನ್ನೊಡಲೊಳೆನ್ನಸುವುಳ್ಳಿನಮಜ್ಜ ಸಂಧಿಯಂ||
ಮುನ್ನಮವಂದಿರಿರ್ಬರುಮನಿಕ್ಕುವೆನಿಕ್ಕಿ ಬಟಿಕ್ಕೆ ಸಂಧಿಗೆ|
ಯೊನ್ನೆಗಟ್ಟಂತಕಾತ್ಮಜನೊಳೆನ್ನಲಾಟಿದೊಡಾಗದೆಂಬೆನೆ||

ಎನ್ನ + ಅಣುಗಾಳನ್ + ಎನ್ನ + ಅಣುಗ + ತಮ್ಮನನ್ + ಇಕ್ಕಿದ ಪಾರ್ಥಭೀಮರ್ ಉಳ್ಳ + ಅನ್ನೆಗಂ + ಒಲ್ಲೆನ್ +
ಎನ್ನ + ಒಡ ಲೊಳ್ + ಎನ್ನ + ಅಸು + ಉಳ್ಳಿನಮ್ + ಅಜ್ಜ ಸಂಧಿಯಂ + ಮುನ್ನಮ್ + ಅವಂದಿರ್ +
ಇರ್ಬರುಮನ್ + ಇಕ್ಕುವೆನ್ + ಇಕ್ಕಿ ಬಳಿಕ್ಕೆ ಸಂಧಿ + ಗೆಯೊನ್ + ನೆಗಟ್ಟ ಅಂತಕಾತ್ಮಜನೊಳ್ + ಎನ್ನ + ಅಟಲ್ +
ಆಟಿದೊಡೆ + ಆಗದು + ಎಂಬೆನೆ?

ಅಣುಗಾಳ್ - ಪ್ರಿಯ ಗೆಲೆಯ, (ಕರ್ಣ) ಅಣುಗದಮ್ಮ - ಪ್ರಿಯತಮ್ಮ, (ದುಶ್ಯಾಸನ); ಪಾರ್ಥ - ಅರ್ಜುನ ; ಅಸು - ಪ್ರಾಣ ; ಇರ್ಬರು - ಇಬ್ಬರು ; ಇಕ್ಕಿ - ಕೊಂದು; ಬಟಿಕ್ಕೆ - ಆಮೇಲೆ; ಅಂತಕಾತ್ಮಜ - ಅಂತಕ+ಆತ್ಮಜ- ಯಮನ ಮಗ (ಯುಧಿಷ್ಠಿರ) ; ಅಱಲ್ - ದುಃಖ.

ಸಾರಾಂಶ

ಉತ್ಪಲ|| ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಗೆಲೆಯ(ಕರ್ಣ)ನನ್ನು, ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ತಮ್ಮ(ದುಶ್ಯಾಸನ)ನನ್ನು ಕೊಂದ ಅರ್ಜುನ-ಭೀಮರು ಜೀವಂತವಾಗಿರುವವರೆಗೆ ,ನನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಿರುವವರೆಗೆ, ಅಜ್ಜಾ ನಾನು ಸಂಧಿಗೆ ಒಪ್ಪಲಾರೆನು. ಮೊದಲು ಆ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವೆನು.ಕೊಂದಮೇಲೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಧರ್ಮರಾಜನೊಡನೆ ಸಂಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ.ನನ್ನ ದುಃಖ ಆರಿದ ಮೇಲೆ ಅದು ಬೇಡವೆನ್ನುವೆನೆ ?

||4||

ಕ|| ಪುಟ್ಟಿದ ನೂರ್ವರುಮೆನ್ನೊಡೆ
ವುಟ್ಟಿದ ನೂರ್ವರುಮಿದಿರ್ಚಿ ಸತ್ತೊಡೆ ಕೋಪಂ||
ಪುಟ್ಟಿ ಪೊದಟ್ಟಿದು ಸತ್ತರ್
ಪುಟ್ಟರೆ ಪಾಂಡವರೊಳಿಡಿದು ಛಲಮನೆ ಮೆರವೆಂ ||

ಪುಟ್ಟಿದ + ನೂರ್ವರುಂ + ಒಡವುಟ್ಟಿದನೂರ್ವರುಮ್ + ಇದಿರ್ಚಿ+ ಸತ್ತೊಡೆ +ಕೋಪಂಪುಟ್ಟಿ+ ಪೊದಟ್ಟಿದು +ಸತ್ತರ್ಪುಟ್ಟರೆ ಪಾಂಡವರೊಳ್ + ಇರಿದು ಛಲಮನೆ ಮೆರವೆಂ.

ಪುಟ್ಟಿದ - ಹುಟ್ಟಿದ ; ಒಡವುಟ್ಟಿದ - ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ; ನೂರ್ವರು - ನೂರು ಜನರು ; ಇದಿರ್ಚಿ - ಹೋರಾಡಿ ; ಸತ್ತರ್ ಪುಟ್ಟರೆ - ಸತ್ತರೆ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ಛಲಮನೆ ಮೆರವೆಂ - ಚಲವನ್ನೇ ಮೆರೆಯುವೆ, ಸಾಧಿಸುವೆ.

ಸಾರಾಂಶ

ಕಂದ|| ಹುಟ್ಟಿದ ಎನ್ನ ನೂರು ಮಕ್ಕಳು,ಎನ್ನ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದ ನೂರು ಸಹೋದರರು ಹೋರಾಡಿ ಸತ್ತರು.ಆದ್ದರಿಂದ ಕೋಪ ಹುಟ್ಟಿ ಅಧಿಕವಾಯಿತು.ಸತ್ತವರು ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆಯೇ ? ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಛಲವನ್ನೆ ಸಾಧಿಸುವೆನು.

ಕ೦|| ಕಾದದಿರೆನಜ್ಜ ಪಾಂಡವ|

ರಾದರ್ ಮೇಣೆಂದಿನೊಂದೆ ಸಮರದೊಳಾಂ ಮೇ||

ಣಾದೆನದತೆಂದೆ ಪಾಂಡವ

ಗಾದುದು ಮೇಣಾಯ್ತು ಕೌರವಂಗವನಿತಳಂ||

ಕಾದದೆ + ಇರೆನ್ + ಅಜ್ಜ ಪಾಂಡವರ್ + ಆದರ್ ಮೇಣ್ + ಇಂದಿನ + ಒಂದೆ ಸಮರದೊಳ್ + ಆಂ ಮೇಣ್ + ಆದೆನ್ + ಅದತೆಂದೆ ಪಾಂಡವರ್ಗೆ + ಆದುದು ಮೇಣ್ + ಆಯ್ತು ಕೌರವಂಗಿ + ಅವನಿತಳಂ.

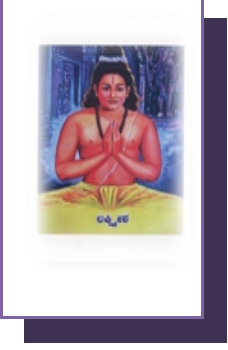
ಕಾದು - ಹೋರಾಡು ; ಸಮರ - ಯುದ್ಧ ; ಕೌರವಂಗಿ - ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ; ಅವನಿ - ಭೂಮಿ

ಸಾರಾಂಶ

ಕಂದ || ಹೋರಾಡದೆ ಇರಲಾರೆನು ಅಜ್ಜ.ಇಂದಿನ ಒಂದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ಉಳಿಯಬೇಕು ಇಲ್ಲವೆ ನಾನು ಉಳಿಯಬೇಕು.ಅದರಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಯ ತಳ(ಒಡತನ) ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಇಲ್ಲವೆ ಕೌರವನಿಗೆ (ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ) ಉಳಿಯಬೇಕು.

ಕವಿ ಪರಿಚಯ

ಲಕ್ಷ್ಮೀಶಕವಿ : ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಕ್ರಿ.ಶ.1550 ರಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಡೂರು ತಾಲೂಕಿನ ದೇವನೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ಈತನಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳೂ ಇವೆ. “ಜೈಮಿನಿಭಾರತ” ವೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಕವಿಗೆ ಉಪಮಾಲೋಲ, ಕರ್ಣಾಟಕವಿಚೂತವನಚೈತ್ರ ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳಿವೆ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಒಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ. ಪ್ರಚೇತಸನ ಮಗನಾದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಚೇತಸ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದೆ. ಯೌವನಾಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಡರ ಸಂಗಡ ಸೇರಿ ದಾರಿಗಳನ್ನಾಗಿದ್ದ. ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಬೋಧನೆಯಿಂದ ರಾಮನಾಮ ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಈತನ ಮೈಮೇಲೆ ಹುತ್ತ (ವಲ್ಮೀಕಿ) ಬೆಳೆಯಿತು. ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದಾಗಿ ವಲ್ಮೀಕಿದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಈತನು **ವಾಲ್ಮೀಕಿ** ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಆದಿಕವಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿದರು. ವ್ಯಾಸರು ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಈ ಎರಡು ಕಾವ್ಯಗಳು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ವಿಷ್ಣುವು “**ದುಷ್ಕರ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ, ಶಿಷ್ಟರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ**” ಮಾನವ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನುತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕೃಷ್ಣಕತೆಯಾಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವೆರಡು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅನೇಕ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರ ಶಾರ್ಯ, ಧೈರ್ಯ, ಸಾಹಸ, ಗುಣ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಸಹೃದಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಆಶಯದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಕವಿಯು “ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ”ವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕುಶಲವರ ಕತೆ ಸರಳವೂ ಸುಂದರವೂ ಆಗಿದೆ. ಶ್ರೀರಾಮನು ಕೈಗೊಂಡ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಬಾಲಸಹಜ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಲವನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದ ಕಾವ್ಯಸೊಬಗನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು ಈ ಪದ್ಯದ ಆಶಯ.

ಲವ : ಶ್ರೀರಾಮನಿಂದ ಸೀತೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವ. ಶ್ರೀರಾಮನಿಂದ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಳಾದ ತುಂಬುಗರ್ಭಿಣಿ ಸೀತೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವ. ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಿಂದ ರಚಿತವಾದ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಅಣ್ಣ ಕುಶನ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

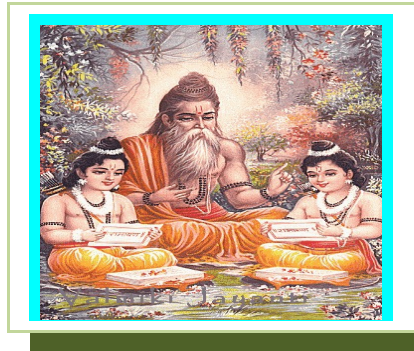
ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ವಿರಚಿತ ಜೈಮಿನಿಭಾರತ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ದೇವುಡುನರಸಿಂಹ ಶಾಸ್ತ್ರೀ ಮತ್ತು ಬಿ.ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀ ಇವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದು ಅದರ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿಯಿಂದ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಂದೆ-ಮಕ್ಕಳು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು. ಯಾವುದೋ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಇವೆ. ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧದ ಅರಿವಿರದೆ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿವೆ. ಅನಂತರ ಯಾರಿಂದಲಾದರೂ ಸಂಬಂಧ ತಿಳಿದಾಗ ಸಂಘರ್ಷ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ರೂಪದ ಸುಖಾಂತ್ಯವಾಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. **ಭೀಮ-ಘಟೋತ್ಕಚ, ಅರ್ಜುನ-ಬಭ್ರುವಾಹನ. ಕುಶಲವ-ಶ್ರೀರಾಮ** ಇವರ ಭೇಟಿ ಇಂತಹ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಗೆ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು.

“**ಹುಟ್ಟುಗುಣ ಗಟ್ಟಹತ್ತಿದರೂ ಹೋಗದು**” ಎಂಬುದು ನಾಣ್ಣಡಿ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಕೆಲವೊಂದು ಗುಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅದರ ವಂಶವಾಹಿನಿ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಮಾರನಾದ ಲವ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಋಷ್ಯಶ್ರಮದಲ್ಲಿ, ಬೆಳೆದದ್ದು ಋಷಿಕುಮಾರರ ಜೊತೆಗೆ. ಆದರೂ ಅವನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಗುಣವುಳ್ಳರಕ್ಕೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕುದುರೆಯ ಹಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಲೇಖನದ ಒಕ್ಕಣೆ ಓದಿಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸಹಜಗುಣ ಅವನಲ್ಲಿ ಉದ್ದೀಪನಗೊಂಡ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಪೂರ್ವಕಥೆ

ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಭಾಗವತಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಹಸಿಗಳಾದ ಬಾಲಕರ ಕಥೆಗಳು ಇವೆ. ಅಂತಹವುಗಳಲ್ಲಿ ಲವನ ಕತೆಯೂ ಒಂದು. ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಸೀತಾಸಮೇತನಾಗಿ ಬಂದ ರಾಮ ಪ್ರಜಾನುರಾಗಿಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಸೀತೆ ಒಂದು ದಿನ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಕತಾಳೀಯವಾಗಿ ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಪ್ರಜೆಯೊಬ್ಬ ಸೀತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವಮಾನದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ರಾಮನು ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಕರೆದು ತುಂಬುಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬರುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಜೆಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದು ತಿಳಿದ ರಾಮನ ಈ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ನೆಪದೊಂದಿಗೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಸೀತೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸೀತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಸೀತೆ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಈ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕುಶ, ಲವರೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾಪಾರಂಗತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಇತ್ತ ಸೀತೆಯ ಅಗಲುವಿಕೆಯಿಂದ ರಾಮ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ದುಃಖಕ್ಕೀಡಾಗುತ್ತಾನೆ. ರಾವಣನ ವಧೆಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದೋಷ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆದೇಶದಂತೆ ರಾಮ ಅಶ್ವಮೇಧವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ ಕುದುರೆಯ ಬೆಂಗಾವಲಿಗೆ ಶತ್ರುಘ್ನನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೇಶದೇಶಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಾಡಿದ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಕುದುರೆ ಒಂದು ದಿನ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀರಾಮನೇ ತನ್ನ ತಂದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯದ ಲವ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಸನ್ನಿವೇಶವೇ ಈ ಪಾಠ ಭಾಗ.

|| 1 ||

ಬಲ್ಲಯ್ಯ ನೃಪರಂಜಿ ತಡೆಯದೆ ರಘೂದ್ವಹನ |
 ಸೊಲ್ಲೇಳಿ ನಮಿಸಲೆಳೆಯೊಳ್ ಚರಿಸುತ್ತದ್ದರದ |
 ನಲ್ಲದುರೆ ಬಂದು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ನಿಜಾಶ್ರಮದ ವಿನಿಯೋಗದುಪವನದೊಳು ||
 ಮಲ್ಲಳ ಪಸುರ್ಗೇಳಿಸಿ ಪೊಕ್ಕೊಡಾ ತೋಟಗಾ |
 ವಲ್ಲೆ ತನ್ನೊಡನಾಡಿಗಳ ಕೂಡಿ ಅಲೆ ಮಿಗೆ |
 ಜಿಲ್ಲೊಂಡು ನಡೆತಂದವಂ ಕಂಡನರ್ಚಿತ ಸುವಾಜಿಯಂ ವೀರಲವನು

ಬಲ್ಲಯ್ಯ ನೃಪರ್+ಅಂಜಿ ತಡೆಯದೆ ರಘು+ಉದ್ವಹನ ಸೊಲ್+ಕೇಳಿ ನಮಿಸಲ್+ಇಳೆಯೊಳ್ ಚರಿಸುತ+
 ಅಧ್ವರದ ನಲ್+ಕುದುರೆ ಬಂದು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ನಿಜ+ಆಶ್ರಮದ ವಿನಿಯೋಗದ+ ಉಪವನದೊಳು ಮಲ್ಲಳ
 ಪಸುರ್ಗೇ+ಎಳಿಸಿ ಪೊಕ್ಕೊಡ+ಆ ತೋಟ+ಕಾವಲ್ಲೆ ತನ್ನ+ಒಡನಾಡಿಗಳ ಕೂಡಿ ಲೀಲೆಮಿಗೆ ಬಿಲ್+ಕೊಂಡು
 ನಡೆತಂದ+ಅವಂ ಕಂಡನು+ಅರ್ಚಿತ ಸುವಾಜಿಯಂ ವೀರಲವನು.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ನೃಪ-ದೊರೆ, ಅಂಜಿ-ಹೆದರಿ, ಚರಿಸು-ಸಂಚರಿಸು, ಉಪವನ-ಉದ್ಯಾನವನ, ಪಸುರು-ಹಸುರು.
ರಘು : ಸೂರ್ಯ ವಂಶದ ಅರಸ. ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಭೂಮಂಡಳವನ್ನು ಗೆದ್ದು 'ವಿಶ್ವಜಿತ್' ಎಂಬ ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ದಾನಮಾಡಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ. ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅರಸನಾದ ಕಾರಣ ಈತನ ಕಾಲಾನಂತರ ಸೂರ್ಯವಂಶಕ್ಕೆ **ರಘುವಂಶ** ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂತು.

ಸಾರಾಂಶ

ಭುಜಭಲವುಳ್ಳ ದೊರೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀರಾಮನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಹೆದರಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ (ಕುದುರೆಗೆ) ಕಳುಹಿಸಲು, ಶ್ರೀರಾಮನ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞದ ಉತ್ತಮವಾದ ಕುದುರೆಯು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ವಾಸವಿದ್ದ(ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ) ಉದ್ಯಾನವನದ ಹಸುರನ್ನು ಬಯಸಿ ಹೊಕ್ಕಿತು. ಆಗ ಆ ತೋಟದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಇದ್ದು. ತನ್ನ ಜೊತೆಗಾರರನ್ನು ಕೂಡಿ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಆಟವಾಡಿ ಬಿಲ್ಲು(ಬಾಣ)ವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ ವೀರಲವನು ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಉತ್ತಮವಾದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಂಡನು.

ಎತ್ತಣ ತುರಂಗಮಿದು ಪೊಕ್ಕು ಪೂದೋಟಮಂ |
ತೊತ್ತಳದುಳದುದು ವಾಲ್ಮೀಕಿಮುನಿನಾಥನೇ |
ಪೊತ್ತುಮಾರೈವುದೆಂದೆನಗೆ ನೇಮಿಸಿ ಪೋದನಭೃಪಂ ಕರೆಸಲಾಗಿ ||
ಮತ್ತೆ ವರುಣನ ಲೋಕದಿಂ ಬಂದು ಮುಳದಪನೆ
ನುತ್ತ ಹಯದೆಡೆಗೆ ನಡೆತಂದು ನೋಡಲ್ದರ |
ನೆತ್ತಿಯೊಳ್ ಮೆರೆವ ಪಟ್ಟದ ಅಖತಮಂ ಕಂಡು ಲವನೋದಿಕೊಳುತಿರ್ದನು

ಎತ್ತಣ ತುರಂಗಮ್+ಇದು ಪೊಕ್ಕು ಪೂದೋಟಮಂ ತೊತ್ತಳ+ತುಳಿದುದು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮುನಿನಾಥನ್
+ಎಪೊತ್ತುಮ್+ಆರೈವುದು+ಎಂದು+ಎನಗೆ ನೇಮಿಸಿ ಪೋದನ್+ಅಭೃಪಂ ಕರೆಸಲಾಗಿ, ಮತ್ತೆ ವರುಣನ
ಲೋಕದಿಂ ಬಂದು ಮುಳದಪನ್+ಎನುತ್ತ ಹಯದ+ಎಡೆಗೆ ನಡೆತಂದು ನೋಡಲ್ಯೆ+ಅದರ ನೆತ್ತಿಯೊಳ್
ಮೆರೆವ ಪಟ್ಟದ ಲಿಖಿತಮಂ ಕಂಡು ಲವನ್+ ಓದಿಕೊಳುತ+ಇರ್ದನು.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ತುರಂಗ-ಕುದುರೆ, ಮುಳಿ-ಕೋಪ, ಹಯ-ಕುದುರೆ, ನೆತ್ತಿ-ಹಣೆ, ಲಿಖಿತ-ಬರಹ.

ವರುಣ : ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಈತ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿಗೆ ಒಡೆಯ. ಜಲಾಧಿಪತಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದವ.

ಅಭೃಪ : ಅಭಿ - ಸಮುದ್ರ, ಪ - ಒಡೆಯ, ಅಭೃಪ - ಸಮುದ್ರದ ಒಡೆಯ - ವರುಣ

ಸಾರಾಂಶ

ಯಾವ ಕಡೆಯ ಕುದುರೆ ಇದು,ಹೂತೋಟವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ನುಗ್ಗು ನುರಿಯಾಗುವಂತೆ ತುಳಿಯುತ್ತಿದಿಯಲ್ಲ.
ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಋಷಿಗಳು ತೋಟವನ್ನು ಒಣಗದಂತೆ ಹಾರೈಕೆಮಾಡುವುದು ಎಂದು ನನಗೆ ನೇಮಿಸಿ
ವರುಣದೇವನು ಕರೆಯಲಾಗಿ ಹೋದನು. ಮತ್ತೆ ವರುಣನ ಲೋಕದಿಂದ ಬಂದು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ
ಕೋಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು, ಕುದುರೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ನೋಡಲು ಅದರ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಮೆರೆವ ಪಟ್ಟದ
ಬರೆಹವನ್ನು ಓದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಉರ್ವಿಯೊಳ್ ಕೌಸಲ್ಯೆ ಪಡೆದ ಕುವರಂ ರಾಮ |
ನೋರ್ವನೇ ವೀರನಾತನ ಯಜ್ಞತುರಗಮಿದು |
ನಿರ್ವಹಿಸಲಾರ್ಪರಾರಾದೊಡಂ ತಡೆಯಲೆಂದಿರ್ದ ಲೇಖನವನೋದಿ ||
ಗರ್ವಮಂ ಬಿಡಿಸದಿದೋಡೆ ತನ್ನ ಮಾತೆಯಂ |
ಸರ್ವಜನಮುಂ ಬಂಜೆಯೆನ್ನದಿರ್ದಪುದೆ ತನ |
ಗುರ್ವತೋಳ್ಳವೇತಕೆಂದು ಸಲೆ ವಾಸಿಯಂ ತೊಟ್ಟು ಲವನುರಿದಿದ್ದನು

ಉರ್ವಿಯೊಳ್ ಕೌಸಲ್ಯೆ ಪಡೆದ ಕುವರಂ ರಾಮನ್+ಒರ್ವನೇ ವೀರನ್+ಆತನ ಯಜ್ಞತುರಗಮ್+ಇದ
ನಿರ್ವಹಿಸಲ್+ಆರ್ಪರ್+ಆರ್+ಆದೊಡಂ ತಡೆಯಲಿ+ಎಂದು+ಇರ್ದ ಲೇಖನವನ್+ಓದಿ ಗರ್ವಮಂ
ಬಿಡಿಸದೆ+ಇದೋಡೆ ತನ್ನ ಮಾತೆಯಂ ಸರ್ವ ಜನಮುಂ ಬಂಜೆ+ಎನ್ನದೆ+ಇರ್ದಪುದೆ
ತನಗೆ+ಉರ್ವ+ತೋಳ್ಳಳ್+ಇವು+ಏತಕೆ+ಎಂದು ಸಲೆ ವಾಸಿಯಂ ತೊಟ್ಟು ಲವನ್+ಉರಿದು+ಎದ್ದನು.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಉರ್ವಿ-ಭೂಮಿ, ಆರ್ಪರ್-ಸಮರ್ಥರು, ಬಂಜೆ(ದ್ವ)-ವಂಧ್ಯಾ (ತ್ಸ) - ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದವಳು; ವಾಸಿ-ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

ಸಾರಾಂಶ

“ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲ ಕೌಸಲ್ಯ ಪಡೆದ ಕುಮಾರ ಶ್ರೀರಾಮನೊಬ್ಬನೇ ವೀರನು ,ಆತನ ಯಜ್ಞನದ ಕುದುರೆ ಇದು. ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾದವರು ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ತಡೆಯಲಿ” ಎಂದು ಇದ್ದ ಲೇಖನವನ್ನು ಓದಿ, ಇವನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಬಿಡಿಸದೆ ಇದ್ದರೆ ನನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಜನರೂ ಬಂಜೆ ಎನ್ನದೆ ಇರುವರೇ , ತನಗೆ ಇರುವ ಈ ತೋಳುಗಳು ಏತಕ್ಕೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಲವನು ಉರಿದಿದ್ದನು(ಆಕ್ರೋಶಗೊಂಡನು).

|| 4 ||

ತೆಗೆದುತ್ತರೀಯಮಂ ಮುರಿದು ಕುದುರೆಯ ಗಳಕೆ |
ಬಿಗಿದು ಕದಳೀದ್ರಮಕೆ ಕಟ್ಟಲೈ ಮುನಿಸುತರ್ |
ಮಿಗೆ ನಡುಗಿ ಬೇಡಬೇಡರಸುಗಳ ವಾಜಿಯಂ ಬಿಡು ಬಡಿವರೆಮ್ಮನೆನಲು ||
ನಗುತೆ ಪಾರ್ವರ ಮಕ್ಕಳಂಜಿದೊಡೆ ಜಾನಕಿಯ |
ಮಗನಿದಕೆ ಬೆದರುವನೆ ಪೋಗಿ ನೀವೆಂದು ಲವ |
ನಗಡುತನದಿಂದೆ ಬಿಲ್ವಿರುವನೇರಿಸಿ ತೀಡಿ ಜೇಗೈದು ನಿಂತಿದನು

ತೆಗೆದು+ಉತ್ತರೀಯಮಂ ಮುರಿದು ಕುದುರೆಯ ಗಳಕೆ ಬಿಗಿದು ಕದಳೀದ್ರಮಕೆ ಕಟ್ಟಲೈ ಮುನಿಸುತರ್ ಮಿಗೆ ನಡುಗಿ ಬೇಡ ಬೇಡ ಅರಸುಗಳ ವಾಜಿಯಂ ಬಿಡು ಬಡಿವರ್+ಎಮ್ಮನ್+ಎನಲು ನಗುತೆ ಪಾರ್ವರ ಮಕ್ಕಳಂಜಿದೊಡೆ ಜಾನಕಿಯ ಮಗನ್+ಇದಕೆ ಬೆದರುವನೆ ಪೋಗಿ ನೀವೆ+ಎಂದು ಲವನ್+ಅಗಡುತನ ದಿಂದೆ ಬಿಲ್+ತಿರುವನ್+ಎರಿಸಿ ತೀಡಿ ಜೇಗೈದು ನಿಂತು+ಇದನು.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ವಾಜಿ-ಕುದುರೆ, ಗಳ-ಕೊರಳು, ಕದಳಿ-ಬಾಳೆ, ಬಡಿ-ಹೊಡೆ, ಚಚ್ಚು, ಅಗಡು-ಶೌರ್ಯ.

ಸಾರಾಂಶ

ಲವನು ಉತ್ತರೀಯ(ಮೇಲುಹೊದಿಕೆ)ವನ್ನು ಉರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುದುರೆಯ ಕೊರಳಿಗೆ ಬಿಗಿದು ಬಾಳೆಯ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದಾಗ ,ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮುನಿಗಳ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹೆದರಿ ಬೇಡ ಬೇಡ ರಾಜರ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಬಿಡು ನಮ್ಮನ್ನು ಅವರು ಬಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಎನ್ನಲು ನಗುತ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಕ್ಕಳು ಹೆದರಿದರೆ ಸೀತೆಯ ಮಗನು ಇದಕ್ಕೆ ಹೆದರುವನೆ,ಹೋಗಿ ನೀವು ಎಂದು ಲವನು ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ,ಅದನ್ನು ಸವರಿ ಜೇಗೈದು ನಿಂತಿದ್ದನು.

ಪೂರಕ

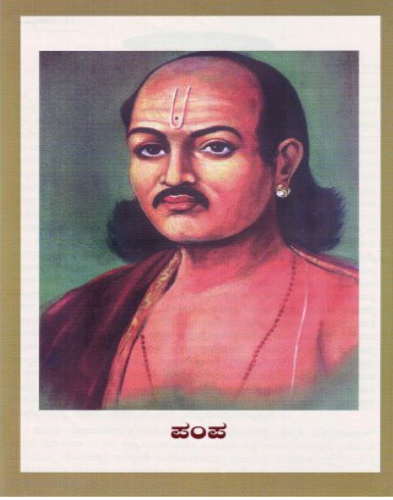
ಜೀಗೆಯ್ : ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಹಗ್ಗವನ್ನು **ಹೆದೆ** ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹೆದೆಯನ್ನು ಬೇಕಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಬಿಗಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲಿನ ಒಂದು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾದಾಗ ಬಿಲ್ಲುಗಾರ ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯನ್ನು ಅದರ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಗೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಈ ಹೆದೆಯ ಬಿಗಿತ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಬಾಣ ಗುರಿ ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಲ್ಲುಗಾರ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಾಂತ (ಕಿವಿಯವರೆಗೆ) ಎಳೆದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಆ ಹೆದೆ ಮೊದಲಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ 'ಝೇಂ' ಎಂಬ ಧ್ವನಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಧ್ವನಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಬಿಲ್ಲುಗಾರ ಹೆದೆಯ ಬಿಗಿತ ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೇ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕ್ರಿಯೆಗೆ 'ಜೀಗೆಯ್ಯು'ವುದು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೆಮ್ಮನೆ ಮೀಸೆವೊತ್ತನೇ

-ಪಂಪ

ಕ್ರಿ.ಶ. 10 ನೆಯ ಶತಮಾನವೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ 'ಸುವರ್ಣಯುಗ' ಎಂದು ಶ್ಲಾಘನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಾಕವಿಗಳಾದ ಪಂಪ, ಪೊನ್ನ, ರನ್ನ ಎಂಬ ರತ್ನತ್ರಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯ ರಸಗಂಗೆಯನ್ನು ಹರಿಸಿ ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿಕವಿ ಎನಿಸಿದ ಪಂಪನು ತನ್ನ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯಂ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಥಾನಾಯಕ ಅರ್ಜುನನನ್ನೇ ಅಲ್ಲದೇ ಇತರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಜೃಂಭಿಸುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ದ್ರುಪದ ರಾಜನ ಬಳಿ ಸಹಾಯ ಅರಸಿ ಬಂದ ದ್ರೋಣನನ್ನು ಆ ದ್ರುಪದರಾಜನು ಮದೋನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಿ ಹೊರಗಟ್ಟಲು ತನ್ನ ಸೇವಕರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ದ್ರೋಣನು ಶಪಥಗೈಯುವ ಸನ್ನಿವೇಶವು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

ಕವಿ ಪರಿಚಯ

ಪಂಪ : ಕನ್ನಡದ ಆದಿಕವಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಪಂಪನು ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು 941 ರಲ್ಲಿ ವೆಂಗಿಮಂಡಲದ ವೆಂಗಿಪಳು ಎಂಬ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ಚಾಲುಕ್ಯರ ದೊರೆ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದ ಪಂಪನು 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ ಮತ್ತು ಆದಿ ಪುರಾಣ' ಎಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕನ್ನಡದ ರತ್ನತ್ರಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ ಈತನಿಗೆ ' ಸರಸ್ವತಿ ಮಣಿಹಾರ ', ' ಸಂಸಾರ ಸಾರೋದಯ ', ' ಕವಿತಾ ಗುಣಾರಣವ ' ಎಂಬ ಜರುದುಗಳು ಇದ್ದವು.

'ಕೆಮ್ಮನೆ ಮೀಸೆವೊತ್ತನೇ' ಎಂಬ ಈ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಪಂಪಮಹಾಕವಿ ವಿರಚಿತ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯಂ ಕಾವ್ಯದ ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸ ದಿಂದ (ಡಿ.ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಸಂಪಾದನೆ) ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಹಿನ್ನೆಲೆ: ದ್ರೋಣ ಮತ್ತು ದ್ರುಪದರಿಬ್ಬರೂ ಸಹಪಾಠಿಗಳು. ಯಜ್ಞಸೇನನೆಂಬ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು. ದ್ರುಪದನು ತಾನು ದೊರೆಯಾದಾಗ ತನ್ನ ಬಳಿಕ ಬಂದರೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವುದಾಗಿ ದ್ರೋಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ದ್ರೋಣನಿಗೆ ಬಡತನ ದೊರಕೊಂಡಿತು. ಈ ವೇಳೆಗೆ ದ್ರುಪದನು ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು. ದ್ರುಪದನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಡಿದ್ದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸಹಾಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ದ್ರುಪದನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಆದರೆ ದ್ರುಪದನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಮದ ಆವರಿಸಿತ್ತು. ದ್ರೋಣ ತನ್ನ ಸಹಪಾಠಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸದಾದನು. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಪದ್ಯಭಾಗ

ವ || ದ್ರೋಣಂ ತನಗೆ ಬಡತನಮಡಸೆ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನೊಡಗೊಂಡು ನಾಡಂನಾಡಂ ತೊಟಲ್ವು ಪರಶುರಾಮನಲ್ಲಿಗೆ ವಂದಂ ಅಂತು ವಲ್ಕಲಾವೃತಕಟಿತಟನುಮಾಗಿದ್ ಜಟಾಕಲಾಪನುಮಾಗಿ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಪೋಪ ಭಾರ್ಗವಂ ದ್ರವ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಕುಂಭಸಂಭವನಂ ಕಂಡು ಕನಕಪಾತ್ರಕ್ಕುಪಾಯಮಿಲ್ಲಪ್ಪುದಟಿಂ ಮೃತ್ಪಾತ್ರದೊಳರ್ಘ್ಯಮೆತ್ತಿ ಪೂಜಿಸಿ-

ವ || ದ್ರೋಣಂ ತನಗೆ ಬಡತನಮ್ + ಅಡಸೆ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ + ಒಡಗೊಂಡು ನಾಡಂನಾಡಂ ತೊಟಲ್ವು ಪರಶುರಾಮನ್ + ಅಲ್ಲಿಗೆ ವಂದಂ. ಅಂತು ವಲ್ಕಲ+ಆವೃತ+ಕಟಿತಟನುಮ್ + ಆಗಿದ್ ಜಟಾಕಲಾಪನುಮಾಗಿ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಪೋಪ ಭಾರ್ಗವಂ ದ್ರವ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಕುಂಭಸಂಭವನಂ ಕಂಡು ಕನಕಪಾತ್ರಕ್ಕೆ + ಉಪಾಯಮ್ + ಇಲ್ಲ + ಅಪ್ಪುದಟಿಂ ಮೃತ್ಪಾತ್ರದೊಳ್ + ಅರ್ಘ್ಯಮ್ + ಎತ್ತಿ ಪೂಜಿಸಿ-

ಅಡಸು - ಉಂಟಾಗು , ಅರ್ಘ್ಯ - ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ಕೈ ತೊಳೆಯಲು ನೀಡುವ ನೀರು, ಕನಕಪಾತ್ರ - ಚಿನ್ನದ ಪಾತ್ರೆ , ಮೃತ್ಪಾತ್ರ - ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆ , ಜಟಾಕಲಾಪ - ಜಡೆಯ ಸಮೂಹ, ಅರ್ಥಿ-ಬೇಡುವವನು,ಒಡಗೊಂಡು-ಜೊತೆಗೂಡಿ,ತೊಳಲ್ವು- ಅಲೆದಾಡಿ,ಭಾರ್ಗವ-ಪರಶುರಾಮ,

ಸಾರಾಂಶ

ವ||ದ್ರೋಣನು ತನಗೆ ಬಡತನ ಉಂಟಾಗಲು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ದೇಶದೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಾಡಿ ಪರಶುರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು, ಆಗ ನಾರುಮಡಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಡುವುಳ್ಳವನೂ ಜಟಾ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ ಆದ ಆ ಪರಶುರಾಮನು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು (ಹಣವನ್ನು) ಬೇಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ದ್ರೋಣನನ್ನು ಚಿನ್ನದ ತಟ್ಟೆಗಳು ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿದನು.

||1||

ಚಂಪಕ|| ಒಡವೆಯನರ್ಥಿಗಿತ್ತೆನವನೀತಳಮಂ ಗುರುಗಿತ್ತೆನೀಗಳೊಂ
ದಡೆಕೆಯುಮಿಲ್ಲ ಕೈಯೊಳೆರೆದಂ ಶ್ರುತಪಾರಗನೆಂತು ಸಂತಸಂ
ಬಡಿಸುವೆನ್ನಿದೊಂದು ಧನುವಿದುದು ದಿವ್ಯಶರಾಳಿಯಿದುಡಿ
ಲೊಡಮೆ ಸಮಂತು ಪೇಟವರೊಳಾವುದನೀವುದೊ ಕುಂಭಸಂಭವ

ಚಂ || ಒಡವೆಯನ್ + ಅರ್ಥಿಗೆ + ಇತ್ತೆನ್+ಅವನೀತಳಮಂ ಗುರುಗೆ+ಇತ್ತೆನ್+ ಈಗಲ್ ಒಂದು + ಅಡೆಕೆಯುಮ್ + ಇಲ್ಲ ಕೈಯೊಳ್ + ಎರೆದಂ ಶ್ರುತ + ಪಾರಗನ್+ ಎಂತು ಸಂತಸಂ ಬಡಿಸುವೆನ್ + ಇನ್ನು + ಇದೊಂದು ಧನು + ಇದುದು ದಿವ್ಯಶರಾಳಿ+ ಇದುದು + ಇಲ್ಲ ಒಡಮೆ ಸಮಂತು ಪೇಟ್ + ಅವರೊಳ್ + ಆವುದನ್ + ಈವುದೊ ಕುಂಭಸಂಭವಂ

ಅರ್ಥ - ಬೇಡುವವನು ,ಅವನೀತಳ - ಭೂಮಂಡಲ ಎರೆದಂ - ಬೇಡುವವನು , ದಿವ್ಯಶರಾಳಿ - ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹ, ಸಮಂತು-ಚೆನ್ನಾಗಿ , ಶ್ರುತಪಾರಗ- ಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಂಗತ

ಸಾರಾಂಶ

ಚಂಪಕ|| ನಂತರ ಪರಶುರಾಮನು ದ್ರೋಣನನ್ನು ಕುರಿತು “ನನ್ನ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಬೇಡಿದವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನು.ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಗುರುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನು.ಈಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಡಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಬೇಡುವವನಾದರೋ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾರಂಗತನು.ಹೇಗೆ ಅವನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲಿ? ಎಲೈ ದ್ರೋಣನೇ, ಈಗ ಇದೊಂದು ಬಿಲ್ಲು ಇದೆ. ಇದೊಂದು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವು ಇದೆ. ಬೇರೆ ಆಸ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಯಾವುದನ್ನು ಕೊಡಲಿ? ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ಹೇಳು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

(ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲ ಹತ್ತು ಸಣ್ಣವಾಕ್ಯಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಸಂಭಾಷಣಾ ಶೈಲಿಗೆ ತಕ್ಕದಾಗಿವೆ. ಪಂಪನ ದೇಸಿತನ ಮಿಗಿಲಾದುದಾಗಿದೆ. ‘ಕೈಯೊಳೊಂದಡಕೆಯುಂ ಇಲ್ಲ’ ಎಂಬ ನುಡಿಗಟ್ಟನ ಬಳಕೆಯು ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ.ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲ ಪರಶುರಾಮನ ಪರಿತಾಪ ಹೃದಯಸ್ವರ್ಶಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.)

ವಚನ || ಎಂಬುದುಂ ದ್ರೋಣನನಗೆ ವಿದ್ಯಾಧನಮೆ ಧನಮಪ್ಪುದಹಿಂ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಂಗಳಂ ದಯೆಗೆಯ್ವುದನೆ ವಾ ರಣವಾಯವ್ಯಾಗ್ನೇಯಪೌರಂದರಾದಿಪ್ರಧಾನಾಸ್ತ್ರಂಗಳಂ ಕುಡೆ ಕೊಂಡು ಪರಶುರಾಮನಂ ಬೀಟೊಂಡು ತನ್ನೊಡನಾಡಿಯಪ್ಪ ಕೆಳೆಯಂ ದ್ರುಪದಂ ಭತ್ರಾವತಿಯೊಳರಸುಗೆಯ್ವುದನೆಂದು ಕೇಳ್ವಾ ಪೊಱಲೆಗ್ಗಂದು ದ್ರುಪದನರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲೊಳ್ ನಿಂದು ಪಡಿಯುನಂ ಕರೆದು ನಿಮ್ಮೊಡನಾಡಿದ ಕೆಳೆಯಂ ದ್ರೋಣನೆಂಬ ಪಾರ್ವ ಬಂದನೆಂದು ನಿಮ್ಮರಸಂಗತಿಯೆ ಪೇಟೆಂಬುದುಮಾತನಾ ಮಾಟಿಯೊಳೆ ಬಂದತಿಪುವುದುಂ ದ್ರುಪದಂ ರಾಜ್ಯಮದಿರಾಮದೋನೃತ್ತನುಂ ಗರ್ವಗ್ರಹವ್ಯಗ್ರಚಿತ್ತನುಮಾಗಿ ಮೇಗಿಲ್ಲದೆ-

ವ || ಎಂಬುದುಂ ದ್ರೋಣನ್ + ಎನಗೆ ವಿದ್ಯಾಧನಮೆ ಧನಮ್ + ಅಪ್ಪುದಹಿಂ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಂಗಳಂ ದಯೆಗೆಯ್ವುದು + ಎನೆ ವಾರಣ + ವಾಯವ್ಯ + ಆಗ್ನೇಯ ಪೌರಂದರ + ಆದಿ + ಪ್ರಧಾನ + ಅಸ್ತ್ರಂಗಳಂ ಕುಡೆ ಕೊಂಡು ಪರಶುರಾಮನನ್ + ಬೀಟೊಂಡು ತನ್ನ + ಒಡನಾಡಿಯಪ್ಪ ಕೆಳೆಯಂ ದ್ರುಪದಂ ಭತ್ರಾವತಿಯೊಳ್ + ಅರಸು + ಗೆಯ್ವುದನ್ + ಎಂದು ಕೇಳ್ವು + ಆ ಪೊಱಲೆ + ಒಂದು ದ್ರುಪದನ + ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲೊಳ್ + ನಿಂದು ಪಡಿಯುನಂ ಕರೆದು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ + ಆಡಿದ ಕೆಳೆಯಂ ದ್ರೋಣನ್ + ಎಂಬ ಪಾರ್ವ ಬಂದನ್ + ಎಂದು ನಿಮ್ಮ + ಅರಸಿಗೆ + ಅಟಿಯೆ ಪೇಟ್ + ಎಂಬುದುಮ್ + ಆತನ್ + ಮಾಟಿಯೊಳೆ ಬಂದು + ಅಟಿಪುವುದುಂ ದ್ರುಪದಂ ರಾಜ್ಯ ಮದಿರಾಮದೋನೃತ್ತನುಂ ಗರ್ವಗ್ರಹವ್ಯಗ್ರಚಿತ್ತನುಮ್ + ಆಗಿ ಮೇಗಿಲ್ಲದೆ

ಪಡಿಯರ-ದ್ವಾರಪಾಲಕ,ಸೇವಕ (ಪ್ರತಿಹಾರಿ(ತ್ನ)-ಪಡಿಯರಿ(ತ್ನ)) ಮಾಳ್ಕಿಯೊಳ್-ರೀತಿಯಲ್ಲಿ,ಮೇಗಿಲ್ಲದೆ- ಉತ್ತಮತನವಿಲ್ಲದೆ , ಪೌರಂದರ-ಇಂದ್ರ , ಮದಿರಾ- ಸುರಾಪಾನ ,ಮೇಗಿಲ್ಲದೆ- ಉತ್ತಮತನವಿಲ್ಲದೆ

ಸಾರಾಂಶ

ವಚನ|| ಎಂದು ಹೇಳಲು ದ್ರೋಣನು ನನಗೆ ವಿದ್ಯಾಧನವೇ ಧನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕು ಎನ್ನಲು., ವಾರುಣ, ವಾಯವ್ಯ, ಆಗ್ನೇಯ ಐಂದ್ರಾ ಮೊದಲಾದ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು, ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪರಶುರಾಮನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಹೊರಟನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ತನ್ನ ಒಡನಾಡಿಯೂ ಗೆಳೆಯನೂ ಆದ ದ್ರುಪದನು ಛತ್ರಾವತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಕೇಳಿ, ಆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ದ್ರುಪದನ ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ದ್ವಾರಪಾಲಕನನ್ನು ಕರೆದು “ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಾಟವಾಡಿದ ಗೆಳೆಯನಾದ ದ್ರೋಣ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ನಿಮ್ಮ ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸು” ಎಂದನು. ಆ ದ್ವಾರಪಾಲಕನು ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು.ಆಗ ದ್ರುಪದನು ರಾಜ್ಯ ಎಂಬ ಮದ್ಯಪಾನದಿಂದ ಸೊಕ್ಕಿದವನೂ ಅಹಂಕಾರ ಎಂಬ ಗ್ರಹದಿಂದ ಪೀಡಿತನಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ ಒಳ್ಳೆಯತನವಿಲ್ಲದೇ ಹೀಗೆ ನುಡಿದನು.

||2||

ಕಂದ || ಅಂತೆಂಬನಾರ್ಗ ಪಿರಿದುಂ

ಭ್ರಾಂತು ದಲೇಂ ದ್ರೋಣನಂಬನೇಂ ಪಾರ್ವನೆ ಪೇ

ಱಿಂತೆನಗೆ ಕಳೆಯನೇ ನೂಂ

ಕಂತಪ್ಪನನತಿಯೆನೆಂದು ಸಭೆಯೊಳ್ ನುಡಿದಂ

ಕಂ || ಅಂತು + ಎಂಬನ್ + ಆರ್ಗ್ ಪಿರಿದುಂ ಭ್ರಾಂತು ದಲೇಂ ದ್ರೋಣನ್ + ಎಂಬನ್ + ಏಂ ಪಾರ್ವನೆ ಪೇಱ್ +
ಎಂತು + ಎನಗೆ ಕಳೆಯನೇ + ನೂಂಕು + ಅಂತಪ್ಪನನ್ + ಅತಿಯೆನ್ + ಎಂದು ಸಭೆಯೊಳ್ ನುಡಿದಂ

ನೂಂಕು-ನೂಕು

ಸಾರಾಂಶ

ದ್ರುಪದನು ದ್ವಾರಪಾಲಕನೊಡನೆ “ಆ ರೀತಿ ಹೇಳುವವನು ಯಾರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವನು? ಇದು ಹಿರಿದಾದ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲವೇ? ಏನು ದ್ರೋಣ ಎಂಬುವವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ? ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಗೆಳೆಯನು? ಅಂತಹವನನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಯೆನು. ಅವನನ್ನು ಹೊರಗೆ ತಳ್ಳು” ಎಂದು ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದನು.

(ಈ ಪದ್ಯದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಲ್ಲ ಕಾಣುವ ತಿರಸ್ಕಾರ, ಔದಾಸೀನ್ಯ, ಗರ್ವ, ಸ್ನೇಹಿತನಲ್ಲ ಅನಾದರ ಭಾವ, ಅಸಹನೆ, ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮುಂತಾದವು ಅನುಭವವೇದ್ಯವಾದುವು.ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ದ್ರುಪದನ ಗರ್ವದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯನ್ನು ಪಂಪನು ಬಹುಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.)

ವ || ಅಂತು ನುಡಿದುದಂ ಪಡಿಯುಂ ಬಂದಾಮಾಱಿಯೊಳತೆಪೆ ದ್ರೋಣನೊತ್ತಂಬರದಿಂದೊಳಗಂ ಪೊಕ್ಕು ದ್ರುಪದನಂ ಕಂಡು-

ವ || ಅಂತು ನುಡಿದುದಂ ಪಡಿಯುಂ ಬಂದು + ಆಮಾಳ್ಕೆಯೊಳ್ + ಅಹಿಪೆ ದ್ರೋಣನ್ + ಒತ್ತಂಬರದಿಂದ + ಒಳಗಂ
ಪೊಕ್ಕು ದ್ರುಪದನಂ ಕಂಡು-

ಪಡಿಯರ-ದ್ವಾರಪಾಲಕ(ಸೇವಕ) , ಒತ್ತಂಬರದಿಂದ-ಒತ್ತಾಯದಿಂದ

ಸಾರಾಂಶ

ದ್ರುಪದನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ದ್ವಾರಪಾಲಕನು ಬಂದು ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿಸಲು ದ್ರೋಣನು
ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಒಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ದ್ರುಪದನನ್ನು ನೋಡಿ.

||3||

ಚ|| ಅಹಿಯಿರೆ ನೀಮುಮಾಮೂಡನೋದಿದೆವೆಂಬುದನಣ್ಣ ನಿನ್ನ ನಾ
ನಹಿಯೆನದೆಲ್ಲಿ ಕಂಡೆಯೊ ಮಹೀಪತಿಗಂ ದ್ವಿಜವಂಶಜಂಗಮೇ
ತಱ ಕೆಳೆಯಿಂತು ನಾಣಿಲಿಗರಪ್ಪರೆ ಮಾನಸರೆಂಬ ಮಾತುಗಳ್
ನೆಹಿಗೊಳೆ ಕುಂಭಸಂಭವನನಾ ದ್ರುಪದಂ ಕಡುಸಿಗ್ಗು ಮಾಡಿದಂ

ಚ|| ಅಹಿಯಿರೆ ನೀಮುಮ್ + ಆಮುಮ್ + ಒಡನೆ + ಓದಿದವು + ಎಂಬುದನ್ + ಅಣ್ಣ ನಿನ್ನನ್ + ಆನ್ + ಅಹಿಯೆನ್
+ ಅದೆಲ್ಲಿ ಕಂಡೆಯೊ ಮಹೀಪತಿಗಂ ದ್ವಿಜವಂಶಜಂಗಮ್ + ಏತಱ ಕೆಳೆ + ಇಂತು ನಾಣಿಲಿಗರ್ + ಅಪ್ಪರೆ ಮಾನಸರ್ +
ಎಂಬ ಮಾತುಗಳ್ + ನೆಹಿಗೊಳೆ ಕುಂಭಸಂಭವನನ್ + ಆ ದ್ರುಪದಂ ಕಡುಸಿಗ್ಗು ಮಾಡಿದಂ

ಮಹೀಪತಿ-ರಾಜ , ದವಿಜವಂಶಜಂ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಂಶದವನು, ನಾಣಿಲಿ-ನಾಚಿಕೆ ಇಲ್ಲದವನು, ಕಡುಸಿಗ್ಗು-
ತೀವ್ರ ನಾಚಿಕೆ

ಸಾರಾಂಶ

ದ್ರೋಣನು ದ್ರುಪದನನ್ನು ಕುರಿತು “ಅಣ್ಣಾ, ನೀವೂ ನಾವೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ತಿಳಿ
ದಿಲ್ಲವೇ?” ಎಂದನು.ಆಗ ದ್ರುಪದನು “ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಯೆನು.ನೀನು ಅದೆಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದಿಯೋ?
ರಾಜನಿಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೂ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಗೆಲೆತನವೋ? ಮನುಷ್ಯರಾದವರು ಇಷ್ಟು
ನಾಚಿಕೆಗೆಟ್ಟವರಾಗುತ್ತಾರೆಯೇ?”ಎಂಬ ಮಾತುಗಳಿಂದ ದ್ರೋಣನಿಗೆ ಮರ್ಮಭೇದಕವಾಗುವಂತೆ ತೀವ್ರವಾದ
ನಾಚಿಕೆಗೆ ಈಡಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.

ವ || ಅಂತು ಮಾಡಿದುದುಮಲ್ಲದೀ ನಾಣಿಲಿ ಪಾರ್ವನನಿಷಿದು ಕಳೆಯಿಮೆಂಬುದುಂ ದ್ರೋಣನಿಂತೆಂದಂ-

ವ || ಅಂತು ಮಾಡಿದುದುಮ್ + ಅಲ್ಲದೆ + ಈ ನಾಣಿಲಿ ಪಾರ್ವನನ್ + ಎಱಿದು ಕಳೆಯಿಮ್ + ಎಂಬುದುಂ ದ್ರೋಣನ್ + ಇಂತೆಂದಂ

ನಾಣಿಲಿ-ನಾಚಿಕೆ , ಎಱಿದು ಕಳೆಯಿಮ್- ಹೊರಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿರಿ

ಸಾರಾಂಶ

ಆ ರೀತಿ ಮಾಡಿದುದು ಅಲ್ಲದೆ “ಈ ನಾಚಿಕೆಗೆಟ್ಟು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಎಳೆದು ಹಾಕಿರಿ” ಎಂದನು.ಆಗ ದ್ರೋಣನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು.

||4||

ಚಂಪಕ || ನುಡಿ ತಡವಪ್ಪುದೊಂದು ಮೊಗದೊಳ್ ಮಱುಕಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಳುದೊಂದು ನಾ
ಣೆಡೆಗುಡದಿರ್ಪುದೊಂದು ನುಡಿಗಳ್ ಮೊಱಿಯಂ ಮಱಿಯಿಪ್ಪುದೊಂದು ಕ
ಳ್ಳುಡಿದವರಂದಮಿಂತು ಸಿರಿ ಸಾರ್ತರೆ ಸಾರ್ವದದರ್ಕೆ ಸಂದೆಯಂ
ಬಡದೆ ಜಲಕ್ಕನೀಗಳೆದೊಂ ಸಿರಿ ಕಳ್ಳೊಡವುಟ್ಟಿತೆಂಬುದಂ

ಇಂತೆಂದಂ-

ಚಂ || ನುಡಿ ತಡವಪ್ಪುದು + ಒಂದು ಮೊಗದೊಳ್ ಮಱುಕಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಳುದು + ಒಂದು ನಾಣೆ + ಎಡೆಗುಡದೆ +
ಇರ್ಪುದು + ಒಂದು ನುಡಿಗಳ್ ಮೊಱಿಯಂ ಮಱಿಯಿಪ್ಪುದು + ಒಂದು ಕಳ್ + ಕುಡಿದವರ್ + ಅಂದಮ್ + ಇಂತು
ಸಿರಿ ಸಾರ್ತರೆ ಸಾರ್ವದದ + ಅದರ್ಕೆ ಸಂದೆಯಂ ಬಡದೆ ಜಲಕ್ಕನೆ + ಈಗಳ್ + ಅಡಿದೊಂ ಸಿರಿ ಕಳ್ಳೊಡವುಟ್ಟಿತೆಂಬುದಂ

ತಡವಪ್ಪುದು- ತೊದಲುವುದು, ಮಱುಕಂ-ವಕ್ರಚೇಷ್ಟೆ , ಸಾರ್ತರೆ-ಒದಗಿ ಬರಲು ,ಸಾರ್ವದದ-ಬರುವುದು , ಸಂದೆಯಂ(ತ್ವ)
- ಸಂದೇಹ(ತ್ವ) ,ಜಲಕ್ಕನೆ- ವಿಶದವಾಗಿ , ಕಳ್ಳುಡಿದವರಂದಮ್- ಮದ್ಯಕುಡಿದವರ ರೀತಿ

ಸಾರಾಂಶ

ದ್ರೋಣನು “ಐಶ್ವರ್ಯ ಬರಲು ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿದವರಂತೆ ಮಾತುಗಳು ತೊದಲುವುದು; ಮುಖದಲ್ಲಿ
ವಕ್ರಚೇಷ್ಟೆಯುಂಟಾಗುವುದು; ಮಾತುಗಳು ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದಾಗುವುವು; ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತೆ
ಮಾಡುವುದು; ಆದುದರಿಂದ ಐಶ್ವರ್ಯವು (ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು) ಕಳ್ಳಿನೊಡನೆ (ಹೆಂಡದೊಡನೆ) ಹುಟ್ಟಿತು
ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಈಗ ಧಟ್ಟನೆ ತಿಳಿದೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

(ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವಸ್ತುಗಳು ವಿಷ, ಮದ್ಯ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ,)

ವ || ಎಂದು ಸೈರಿಸದೆ- ಎಂದು ಸಹಿಸದೆ

||5||

ಚಂಪಕ || ಖಳನೊಳವಿಂಗೆ ಕುಪ್ಪೆ ವರಮೆಂಬವೊಲಾಂಬರಮುಂಟೆ ನಿನ್ನದೊಂ
ದಳವೊಡನೋದಿದೊಂದು ಬೆಟಗಿಂಗೆ ಕೊಲಲೈನಗಾಗದೀ ಸಭಾ
ವಳಯದೊಳೆನ್ನನೇಟಿಸಿದ ನಿನ್ನನನಾಕುಳಮೆನ್ನ ಚಟ್ಟರಿಂ
ತಳವೆಳಗಾಗೆ ಕಟ್ಟಿಸದೆ ಮಾಣ್ಣೊಡೆ ಕೆಮ್ಮನೆ ಮೀಸೆವೊತ್ತೆನೇ

ವ || ಎಂದು ಸೈರಿಸದೆ-

ಚಂ || ಖಳನೊಳವಿಂಗೆ ಕುಪ್ಪೆ ವರಮ್ + ಎಂಬವೊಲ್ + ಆಂಬರಮ್ + ಉಂಟೆ ನಿನ್ನದೊಂದು + ಅಳವು + ಒಡನೆ +
ಓದಿದ + ಒಂದು ಬೆಟಗಿಂಗ ಕೊಲಲೈ + ಎನಗೆ + ಆಗದೆ + ಈ ಸಭಾವಳಯದೊಳ್ + ಎನ್ನನ್ + ಏಟಿಸಿದ ನಿನ್ನನ್ +
ಅನಾಕುಳಮ್ + ಎನ್ನ ಚಟ್ಟರಿಂ ತಳವೆಳಗಾಗೆ ಕಟ್ಟಿಸದೆ ಮಾಣ್ಣೊಡೆ ಕೆಮ್ಮನೆ ಮೀಸೆವೊತ್ತೆನೇ

ಖಳ-ದುಷ್ಟ ,ನೊಳವಿಂಗೆ- ನೊಣಕ್ಕೆ , ವರಂ- ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುಪ್ಪೆ-ಕಸದತಿಪ್ಪೆ, ಅಳವು -ಪರಾಕ್ರಮ , ಆಂಬರಂ-
ನನ್ನವರೆಗೂ , ಬೆಟಗಿಂಗೆ-ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ , ಅನಾಕುಳಮ್-ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಚಟ್ಟರಿಂ-ಶಿಷ್ಯರಿಂದ , ಕೊಲಲೈ-
ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ , ತಳವೆಳಗಾಗೆ-ಗಾಬರಿಯಾಗುವಂತೆ , ಏಟಿಸಿದ- ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ

ಸಾರಾಂಶ

ದ್ರೋಣನು ದ್ರುಪದನನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೈ ನೀಚನೇ, ‘ನೊಣಕ್ಕೆ ಕಸದ ತಿಪ್ಪೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು’ ಎಂಬ
ಗಾದೆಯಂತೆ ನಿನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆ ನನ್ನವರೆಗೂ ಉಂಟೇ? ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದವೆಂಬ ಒಂದು
ಕಾರಣದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಕೊಲ್ಲಲಾರೆನು. ಈ ಸಭಾ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಯಾಳಿಸಿದ ನಿನ್ನನ್ನು
ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ನೀನು ಗಾಬರಿಪಡುವಂತೆ ಬಂಧಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾನು ಮೀಸೆ
ಹೊತ್ತಿರುವುದು ವ್ಯರ್ಥವಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

(ಇದು ದ್ರೋಣನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ನೊಳವಿಂಗೆ ಕುಪ್ಪೆ ವರಂ’ ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ಮಾತಿನ ಪ್ರಯೋಗ
ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾದುದು.ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣನ ಗಾಂಭೀರ್ಯವಾದ ಮಾತುಗಳು ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಕೇಳಬರುತ್ತವೆ.)

ಶ್ರೀ ಕನ್ನಡ ನುಡಿ ಬರಹ

* ಕನ್ನಡವೆನೆ ಮನ ಮಿಡಿಯುವುದು *